

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: **Wasserstrom Sándor**
Felelős szerkesztő: **Leitner Zoltán**

ELŐFIZETÉSI ARAK
Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak; egész évre 300, félévse 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár, 25—15 Pengő, 10—6 Dollár.

A csődbejutott hitközség

Ha a munkácsi hitközség esete olyan volna, amire röviden azt mondhatnánk, hogy ez csak Munkácson fordulhat elő, akkor napirendre térnénk az ügy felett és a regisztráló híren kívül, amely a hitközség csődjéről szól, nem kommentálnánk az esetet. De ez a munkácsi hitközségi csőd: memento lehet va lamennyi erdélyi és szlovákiai hitközség előtt. Ebből okulhat minden egyes hitközségi vezetőség, amely nem áll hivatása magaslatán és azt hiszi, hogy olyan uram-bátyámos nyegle gazdálkodás vihető végbe egy közösség pénzével, mint ahogy az széltében-hosszában szokásos, ezeken a területeken. Sok hitközségi potentát nem veszi vagy nem akarja észrevenni, hogy más idöket élünk, mint amikor pipaszó mellett lehetett a zsidó közösségek ügyeit intézni. Pedig ma már más világot élünk. Ma már nem azon mulik minden, hogy bárki lehet hitközségi vezető, a ki akar, mert az „kovedet” jelent, mert ma már nem lehet úgy intézni egyes közösség ügyét, mint egykoron, amikor „uri passziója” volt ez, néhány kivénült öreg, vagy néhány tultengően ambiciózus fiatalnak.

A munkácsi eset tipusa a mai helyzetnek. Egy hitközség, amelynek ügyei úgy alakultak, mint egy rosszul vezetett magánvállalaté. Csődbe ment egy hitközség, ahol az összes alkalmazottaknak felmondottak, ahol leltároznak, ahol hitelezői értekezlet van, ahol tömeggondnok és csődválasztmány ülészik. Nem az árvaházi bizottság és nem a rituális fiú albizottságának tagjai „kolecolnak”, mert unják már a kávéházat, vagy a rosszul menő privát üzletük csendességét, hanem a „csődválasztmány” ülészik. Leltárba veszik az ezüst kegyzsereket és értékelik a templomülések értékét, mint vagyónállagot. A zsidó vallás és hit-törvények ingó és ingatlan eszközei, a sakter-kése és az előimádkozó tálesza és sófárja „leltári tárgy” lett, amelyet értékelnek és felvesznek a csődvagyonba.

Ide jutott a sok hitközségi harc után Munkács. És ha ez iskolát teremt, akkor holnap majd másutt fogja felütni fejét ez az új „modern” betegség, hogy egy zsidó közösség csődbe kerülhet. Nem vehetjük könnyedén ezt az eseményt hanem okulásul kell szolgáljon, hogy a zsidó hitközségek morálja és anyagi teljesítőképesége nem lehet példájává egyeseknek.

Itt nem lehet a törvény fufangosságait kihasználni és csődárverésen nem lehet majd olcsón megvenni a „tömeget.”

A munkácsi eset kiáltó memento. Ott már az is megtörtént, hogy a főrabbi kéri, hogy a leányának megígért, de régi jó szokás szerint ki nem fizetett százezer cseh korona hozományt is vegyék fel a hitelezők listájára. Ez még terheli a „tömeget”. Igen, ez eddig is a tömeget terhelté, a zsidó félrevezetett és ámitott zsidó tömeget, míg végre most már a csőd-tömeget terheli egy rabbiány hozománya. És maholnap csődárverés lesz ta-

A teljes érdektelenség és a satu-marei főrabbi terrorja jegyében folyt le az orth. Központi Iroda válaszmányi ülése

Az orth. Központi Iroda cluji székhelyén ülést tartott június 24-én hétfőn, annak válaszmányának egy része. Csak egyrésze azért, mivel már évek óta az orth. Központi Iroda rég megszűnt az erdélyi ortodox zsidóság komoly kerete lenni, amely csakis az ortodoxia és az ortodoxiához tartozó hitközségek érdekeit képviselné, hanem egyedül és kizárólag a Teitelbaum Joel satumarei főrabbi körül történő és őt érdeklő események hangadója és istápolója lett. A jelen ülésen is az elnökön kívül, csak a targu-muresi, bistricei, sighthoarai, hidaí, reteagi, ruskovai, ileandai, részben nem is válaszmányi főrabbi tagok vettek részt. Távol maradtak az erdélyi ortodoxia mindama lelki pásztoraí, a kik hivatottak volnának hitközségük és személyük sulyával az erdélyi ortodoxia keretének komoly munkáját reprezentálni.

Jellemzésül, hogy ez miért történt így, hogy amikor Wézel Albertnek délelőtt 11 órakor meg kellett volna nyitnia az ülést, azal a kijelentéssel odázta el későbbre, hogy a városban időző Teitelbaum főrabbi Satu-Mareről még nem érkezett meg és így a gyűlést nem lehet megkezdeni. A megjelent világi delegátusok és főrabbi egyrésze megdöbbenve hallották ezt a szokatlan elnöki megnyitót amely fél 1-ig várakoztatta meg a messi vidékekről jelenlevő és más elfoglaltságu delegátusokat, amiért egyetlen egy válaszmányi tag nem érkezett meg. Amikor látta, hogy ekkor sem jött a satu-marei főrabbi, akkor délután négy órára halasztotta a meg sem nyitott válaszmányi ülést.

A megjelent világi delegátusok közül: Citron Benjámín (Medias), Gábel S. (Oradea), Walfmann Mór (Crasna), ezt az időt arra használták fel, hogy a Központi Irodának titkosan kezelt költségelirányzatát és zár számadását vizsgálják felül. Délután 4 órakor folytatták a tanácskozásokat, amelynek napirendjén a költségelirányzatot és zár

számadási apróbáláson kívül az Agudasz Jiszroel a nagy vihart előidéző cluji csoportjának beadványa, a zsidó kórházak a hitközségek által való támogatása, végül Ullman Ábrahámnak lapunk elleni támadása volt, a melyet egyedül Teitelbaum Joel főrabbi helyeslő felszólalása támogatott, a terror alatt tartott válaszmányi tagok néma hallgatása mellett.

Kinos szenzációt keltett még az a döntés is amelyet a carei disszidensek ügyében hoztak. Kimondotta a Központi Iroda, hogy Teitelbaum Joel hívei, ha akár mint occidensek, akár mint spanyol-chassid ritusbeli hitközséghez csatlakoznak, őket továbbra is mindenkor orthodoxoknak tekintik.

Ugy az Agudasz Jiszroellal, mint a „Né-
pünk”-el szemben elhangzott támadásokkal valamint a carei elvi jelentőségű döntéssel lapunk legközelebbi számában részletesen foglalkozunk, ugyszintén visszatérünk az Iroda költségvetése és zár számadása kapcsán, az Iroda adminisztrációjában uralkodó állapotokra is.

450.000 volt zsidó front-harcos képviselője vett részt a párisi konferencián

Páris. A zsidó front-harcos szövetségek világkonferenciáján megállapították, hogy 450.000 olyan zsidó nevében gyűltek össze, akik a világháboru folyamán a különböző népek hadseregeiben küzdöttek. A konferencia célja megszervezni a volt zsidó front-harcosokat a zsidó jogok védelmére, az egész világon, valamint küzdeni a folyton erősödő antiszemita megnyilvánulások ellen.

lán Munkácson, ahol a szent és drága Tórákat elárverezik majd a „legtöbbet ígérőnek”, hogy a főrabbinak ígért hozományt is kifizethessék.

Ide jutottunk már! Itt tartunk már! Ma még csak Munkácson. És holnap? Ha így haladunk, holnap már újabb hitközségek csődjéről fogunk hallani és régi zsidó állami életünk egyetlen megmaradt attribútuma úgy fog élni a közösség tudatában, mint egy kültelki szatónszület, amelyet rosszul vezetnek és „csődbe ment.”

Ide jutottunk már. Legyen memento ez mindazoknak a hitközségi vezetőknek, akik nem állanak hivatásuk magaslatán és azt hiszik, hogy derűre-borura csinált adósságok, könnyelmű ügyvitel talán jobbra vezethet, mint erkölcsi és anyagi csődre. Jaj nekünk, hogy a mai keserves zsidó küzdelmek idején a hitközségek is csődbe mehetnek. Ez a mi éhletlenségünk legjobb és legszomorúbb bizonyítéka volna. A zsidó közösségek Szédánja és örök szegényfoltja!

Véres verekedések, terrorakciók, határtalan gyűlölködések jelzik Teitelbaum főrabbi chassidizmusának satmari utját

Bocher csapatok járnak be a várost és a főrabbi utasítására erőszakkal rekvirálnak és mindenkit „fekete kéz” fenyegetéssel akarnak elhallgattatni

Lapunk régibb idő óta nem foglalkozik a satu-marei „csendélet”-tel, amelyet a Teitelbaum Joél főrabbi és hívei inscenálnak és amely napról-napra jobban elfajul. Nem akarunk foglalkozni vele, mert úgy hittük, hogyha hallgatunk, ezzel talán elejét vesszük a további elfajulásoknak. A beérkezett hírek azt mutatják, hogy a hallgatás nem ér semmit, mert a satu-marei zsidó élet annyira aá van aknázva a gyűlölködés ekrazit bombáival, hogy ott nyugalom akkor sem lenne, ha sohasem emlékeznénk róla. Legfeljebb strucc-politika volna, hogy homokba dugjuk fejünket, a szomorú és a zsidóságra csak szegényt hozó ál-chassidizmus tulkapásaival szemben.

Lapunk mindenkor istápolója volt és lesz ezután is az igazi chassidikus felfogásnak, mert azt, mint a zsidóság kitűnő konzerváló erejét ismeri el és letagadhatatlan tény, hogy elévülhetetlen érdemei vannak a chassidikus rabbiknak, kezdve Baal-Sémtől, napjainkban szerepet játszó híres rabbikig. Mi végtelenül tiszteljük valamennyi chassidikus rabbit, a wischnitzit, a saponcait, sighetit, déjít, mindet, akik akár Lengyelországban, akár itt nálunk fejtik ki áldásos tevékenységüket. Bennünket főlegesen és hiábavaló azzal vádolni rosszindulatúan, mintha mi a chassidizmust nem szeretnénk, amikor a satu-marei terrorra mutatunk rá. Mi végtelenül tiszteljük és becsüljük azt a mélységes konzerváló erőt, amely ebben a világnézetben van és amelyet a rebek reprezentálnak, de ez még nem zárja ki azt, hogy amikor úgy látjuk, hogy egy képviselője ennek az irányzatnak visszaél a főmegek bizalmával, hódolatával és naivitásával, akkor mi hallgatunk csak azért, mert esetleg támadási felületként ellenünk felhasználhatják.

Kérdezzük? Kik helyettesíthetik a zsidó sajtó ebbeli végtelenül fontos és magasztos hivatását? Magánemberek terror alatt állnak, testületek, szervezetek itt Erdélyben még inkább. S hogy a sötétség eme lovagjainak éppen a sajtó fájl legjobban bizonyítja az a tény, hogy

szerda este terrorista bocherek megtámadták Weisz Sámuel, a Transylvanische Zeitung szerkesztőjét.

Ez az újság Satumaren jelenik meg jiddis nyelven és a szaponcai hívek lapja, amely éles harcot vív hónapok óta a teitelbaumizmus ellen. Ennek a lapnak iránya nem felelt meg a főrabbinak, ezért izente a lap irányítóinak, hogy szüntessék meg a lapot és akkor megszünteti az ő jiddisnyelvű lapját is. Amikor megtudta, hogy erről a hatalmi szóval történendő betiltásról szó nem lehet, Harnik Jakab reteagi fiatalember és Kalmen Weisz valuta-nagykereskedő fia megtámadták az uccán a lap tulajdonosát és agyba-főbe verték. Ütlegelték, tépték a haját és szakállát és

ha a román diákok, akik éppen akkor éjszaka arra jártak, meg nem mentik az öreg lapszerkesztőt, a teitelbaum terrorfiúk kezei közül, akkor ma talán már halálesetről tudnánk beszámolni.

Képzeli el ezt a rettentő jelenetet, amikor a satumarei „voddik” terroristái egy védtelen zsidót ütlegelnek és román diákoknak kell jönni, hogy a véres verekedésnek véget

vessenek. A rendőrség is közbelépett, de több türelmet tanúsítottak, mint verekedő talmudistáink és futni engedték a merénylőket.

Mi történik a rabbi házában?

Közben amíg az uccákon véres verekedések történtek, addig a főrabbi háza is úgy néz ki, mint egykor a müncheni Barna Ház. Egy párt és semmitől sem visszariadó terror csapat folyton főzi, tervezi az akciókat, a melyek azt célozzák, hogy a Teitelbaum Joél tekintélyét emeljék, bármilyen eszközökkel. Legújabb példál az örökösödési kérdést vetette fel a Rabbiház. Mivel a főrabbinak fiu örököse nincs, ellenben egy leánya, aki felesége Lipe nevű ros-bészidinek Satumaren, a főrabbi odanyilatkozott, hogy az új teitelbaumi pragmatica sankció életbe léptetésével, utóda a rabizékben egyedül és kizárólag Lipe nevű veje lehet. Ezt már megsokalta Grosz Dávid hitközségi elnök is és ezért ellentmondott ennek a furcsa és szokatlan tervnek. Mire erőlyesen rászóltak a rabbiházban, hogy vagy pariroz, vagy lemond. Mivel Grosz Dávid csak most látja, amit előbb kellett volna már látnia és tudni, aláírt egy nyilatkozatot, amely szerint soha többé nem fog ellentmondani, de ha megtenné, úgy az esetben azonnal le kell vonja a konzekvenciákat és el kell hagyja az elnöki széket.

De nemcsak ez történik ott, hanem más is. Így felhívatta a főrabbi ifj. Reiter Mór bankigazgatót és megkérdezte, hogy igaz-e az, hogy 304 hitközségi tag aláírta már azt a nyilatkozatot, amely szerint új hitközséget alakítanak? Mire a válasz az volt, hogy igen, mert közjegyző előtt már megtörtént ezeknek az aláírásoknak összegyűjtése és ezzel megnyílt az útja annak, hogy új hitközség alakuljon Satumaren, a főrabbit megválasztó közgyűlés akkori határozata alapján.

Mit mondott a főrabbi?

Erre Teitelbaum Joél főrabbi kategorikusan kijelentette, hogy ezt csak a szakálltalan, vallástalan elemek akarják és egy reformrabbit akarnak a nyakára, ezt pedig ő meg fogja akadályozni minden körülmények között és ászerni fogja az új orthodox hitközséget. Előrelátható tehát, hogy azzal a terrorista eszközzel, amelyet eddig is mindenkor felhasznált, most még inkább igyekszik igénybevenni, mert hiszen itt a saját kenyeréről van szó. Arról, hogy a nő-örökösödés útján, veje legyen a teitelbaumi chassidok koronázatlan, (de sok lejes) királya.

A hitközség adóssága

Közben nőttön nő, már az ötödik millió felé halad, holott a legalább háromszor olyan nagy oradeai hitközség, melynek lényegesen nagyobb vagyona van, alig bírja a három és fél milliós adósságának terheit. Satumare zsidóságának nagyrésze nem is tudja, hogy hitközsége mennyire maga alatt van már és ez a könnyelmű gazdálkodás, amelyet a rabbiházból intéznek, mennyire örökre tönkre fogja tenni a satumarei hitközség anyagi helyzetét.

De nemcsak erkölcsileg és nemcsak anyagiilag halad a romlás felé a hitközség, hanem olyan irányban is, amelyre nem volt még példa sehohsem a világon. Ezt látják és érzik

azok is, akik azt hitték, hogy jóakarattal és munkával, amelyet a béke érdekében végeznek, sikerülni fog harmóniát teremteni. De minden hiába. Így Rosenberg Sámuel is, aki azt hitte, hogy sikerülni fog a megértés útját egyengetni a béke felé, ha velük működik, már visszavonult elnökhelyettesi működéséből, mert nem bírta tovább azt az atmoszférát, amely megfulladással fenyeget minden jobbérzésű embert.

Működnek a terrorfiúk

Nemcsak a zsidó lap szerkesztőjét verik meg és nemcsak éjszaka hatolnak be zsidó házakba, hanem külföldről bejött 200 bocheri nevelnek ki kimondott terroristákká. Gangszter világ lett Satumaren, amelynek főhadiszállása a főrabbi házában van. Így megteszik azt, hogy pénzt zsarolnak, elmennek kereskedőkhöz, iparosokhoz, gyárosokhoz és kimondják, hogyha nem fizetnek havonta a bocherek menzája javára bizonyos összeget, akkor bojkottálni fogják üzletüket. Egy csokoládégyárosnak 1000 leit kell fizetni havonta, különben asszeroltatták volna csokoládéját. De minden üzletben így járnak el. Előbb kérnek, ha nem kapják meg az összeget, amit akarnak, akkor fenyegetőznek, sőt verekednek is. Így egy Engel nevű szegény kifliárust, aki nem a rabbi híve, eltanácsolták a rabbilakta utcából. Ott nem árulhat. Általában, aki nem az ő hívők és nem hódol be a főrabbinak, azt mindenféle leterrorizálják. A hit ürgye alatt erkölcsi és anyagi zsarolás folyik. A hitközség a tönk szélén és 404 ember szabadulni szeretne ebből a pokolból, de hatalmi szóval nem engedik. Nem engedi a főrabbi, aki életében még „koronázni” akarja leányát, illetve férjét, hogy az legyen utóda. A satumarei hitközség a csőd szélén, a legjobb és legbecsültebb hitközségi tagok, mint a Reiter-család, Guth-család és a többiek is mind, elkeseredetten látják, hogy minden jóakaraturuk s félreállításuk dacára mennyire uralkodik a terror, amely nem ért véget azzal az aktussal, hogy Teitelbaum főrabbi elfoglalta erőszakkal a satumarei főrabbi széket.

Tovább folyik az ádáz küzdelem. Teljes hitlerista szisztémával. A terror már attól sem riad vissza, hogy aki utjában áll, azt megverje, esetleg, agyon is üsse. Chéremek, iszurok, átkok, verekedések, terrorakciók jelzik ennek az „új” chassidizmusnak utját, amely nem hasonlít a Baal-Sémre, nem hasonlít senkiére és ami még nem volt és talán nem is lesz!

A hitközség chassidizmus útja ez!

Az a kor, amely kitermelte magából az összes diktátorokat, akik uralkodni akarnak az embereken, akár akarják azok akár nem. Akik csak állandó csatazajjal tudják uralmukat biztosítani, akik csak úgy tudnak „tekinthet” tartani, ha minden napra kigondolnak egy új utat, amelyen még eddig senki sem járt. És ezt az utat erkölcsi és tényleges hullák is tarkíthatják, anyagi csődök és anyagi értelmű fenyegetések. Éjszakai támadások, feljelentések, pénzeknek erővel való felhozása, chassidikus hitlerizmus és amerikai gangsterizmus, minden-minden az Ég nevében, holott semmi egyéb, mint a Machtgier és a Habsucht patológikus példája, amikor csak a hatalomért és pénzharácsolásért, egy ember führeri mivoltának elismertetéseért lázba hozzák egy 15.000 főnyi zsidóság nyugodt életét, amely a magánéletre is kihat és amely ha tovább folyik — csak nagy szegényt és megalázást fog hozni az össz-zsidóságra.

Hol tarthatunk mi már zsidók, amikor nem zsidó diákok kell megmentsenek zsidó „diákoktól” pájeszos verekedőktől öreg embereket, akik szintén csak meggyőződésből egy eszme ellen harcolnak és egy gondolatért küzdenek...

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucureștiben

KATZ orth. kóser restaurant

București, str. Carol 32. I. emelet

HETI GLOSSZÁK

Magyarország ellene szavazott

Lapunk legutóbbi számában hír formájában megemlékeztünk arról, hogy a Népszövetségi Ligák nemzetközi brüsszeli kongresszusán rezolúciót fogadtak el a delegátusok, amelyben kategorikusan kijelentik, hogy protestálnak ama szellem ellen, amely Németország mai urait, a zsidósággal szemben eltöltik. A kongresszus felkéri a Népszövetséget és valamennyi állam kormányát, hogy interveniáljon a zsidók érdekében a német kormánynál és keressen módot arra, hogy a német zsidóság polgári és politikai jogai megőriztessenek, mert az elnyomó tendencia az egész civilizált világban ellenszenvenné teszi a német rezsimet. Ezt elfogadták a kongresszuson. Még a lengyel küldöttek is, dacára annak, hogy a lengyel esztendeje barátságban vannak a németekkel, dacára annak, hogy várni lehetett volna, hogy a lengyelek ellene lesznek, az ügytelmi németeket elítélő rezolúció elfogadásának. Nem így történt. Ellenben: ellenben a csehszlovákiai kiküldöttek „tartózkodtak” a szavazástól és Magyarország megbízottai határozottan a javaslat ellen szavaztak. Az egyetlen ország volt, amely nem akart pálcát törni a németek zsidóellenes politikája felett. A magyar lapokból nem sikerült megállapítani, hogy kik voltak azok, akik Magyarországot képviselték Brüsszelben. De nem is a nevek fontosak. Így is, úgy is, nagyon fájdalmas és elszomorító, hogy amikor az egész világ elléti a németek barbár zsidóellenességét, akkor az egyetlen ország éppen Magyarország, amely az elítélésnek ellene van. Ezért bizonyára „kegyet” talál majd a Führer szemében a kis ország, viszont nekünk magyarul író és magyar kultúrában nevelkedett zsidóknak kétszeresen fáj, ennek a ténynek regisztrálása. Ez a rezolúció nem Kossuthnak és nem Deák Ferencnek, de

Dohányzók kedvence a NIVEA

mert az édeskés fogpaszta hatása nem kielégítő. Nekik az erősen illatos és frissítő NIVEA fogpaszta kell. Ez eltünteti igazán a kellemetlen dohányos szájszagot és biztos üdítő hatása van.

NIVEA
FOGPASZTÁT

Csak Lei 22— a nagy tubus.

még nem is Tisza Istvánnak szellemében készült, ez a Taszlerék, Fanglerék, az összes magyarországi svábok gondolatvilágát tükrözik vissza. Hazudnánk önmagunknak, ha nem vallanánk be, hogy ez a brüsszeli magyar fellépés rosszul esik nekünk. De kibírjuk. Hiszen kibirtunk mi már külön dolgokat is. A fontos, hogy a határozatot a többi nemzetek képviselői elfogadták. Ez maga csodás elégtétel számunkra... csodás és határozottan jóleső...

A hollandiai zsidóság pillanatnyi helyzete

Mi zsidók évezredekben számolunk és világviszonylatban gondolkozunk. „Világviszonylat” alatt azt értjük, hogy mi nem koncentrálnánk gondolkodásunkat egy országra, sem arra, melynek állampolgárai vagyunk, sem pedig kizárólag arra, amely „im Werd” Palesztinában készülében van. Természetesen első helyet mindenkor az a humusz foglalja el érzésvilágunkban amely nekünk áldásait élvezzük, amelyen „élnünk és halnunk kell”. A román zsidónak tehát Románia. De — sajnos — azt kell lássuk, hogy ha szűk horizontra állítjuk be magunkat, akkor egyszer arra ébredünk, hogy a berlini barnaing idevetítődik. Viszont a zsidók iránti megértés, jótékonyan befolyá-

solja más országokban elfoglalt pozíciókat is.

Ebből az elgondolásból indulunk ki, amikor érdeklődésünket nem kerülük ki a spanyolországi zsidók helyzete, de a törökországi szituáció sem és ezáltal a hollandiai zsidóság mai helyzetével foglalkozunk kissé részletesebben.

A holland nép nagyon vallásos. Ebből az érzéskomplexumból kiindulva lehet megérteni, hogy az ottlakó vallásos (ortodox) zsidóság tradíciókhoz hű beállítottsága, nem ellenszenves a befogadó nép előtt. De laknak ott régi bevándorolt marannusok Portugáliából, jómódu német polgárasult zsidók, kisiparosok és „luftmenschek” a keleti országokból. Amsterdamban, az ország fővárosában 65.500 zsidó lakik, ami megfelel az összlakosság 8.65 százalékának, bár az országban összesen 112000 zsidó lakik, amely az ország lakosságához viszonyítva csupán 1.4 százalékot tesz ki. A főváros külső beállítottságán is meglátszik a zsidók százalékaránya, viszont zsidóellenes hangulatot eddig nem lehetett az országban észlelni.

Természetesen itt is érezhető bizonyos tekintetben a németek beállítottsága, így a „nemzetiszocialista hollandiai munkáspárt” amelynek vezetője Kruyt őrnagy, kimondottan antiszemita politikát folytat és kiadott

Baal Sém legendáiból

Egy élet rejtelsei...

Baal Sém napjaiban élt Risában egy igen előkelő és gazdag zsidó, aki a szent iratokban is jártos ember volt. Bár nem tartozott a chosid-hívők közé, mégis csodatevő és rendkívüli embernek tartotta Baal Sémét és érdeklődve hallgatta a nagy Mester működéséről szállongó híreket és az általa véghezvitt bámulatos csodákról szóló történeteket, s végre is vágya támadt, hogy szemtől-szembe megismerje a Mestert. Egy szép napon tehát kikészítette a fogatát, bakra ültette a kocsist és inast és pompásan kiöltözködve, gavallér módjára elutazott Mesbizre, Baal Sém lakhelyére.

A caddik házába lépve alaposan felkészült arra, hogy bemutatja neki tudományát, mert remélte, hogy ez esetben a Mester érdekesíteni fogja arra, hogy vele a Szentírás magyarázatáról, vagy pedig a kabbala titkairól tárgyaljon. Azonban ilyenmire Baal Sém természetesen nem figyelt, hanem egyszerűen és szemléltetően beszélt a világi dolgokról, miközben a gazdag úgy érezte, mintha a caddik a beszélgetés során nem tanusítana vele szemben különösebb érdeklődést. Mindazonáltal tekintélyes és méltóságáteljes módon akart elbuzni és ehhez képest elköszönése előtt csöndesen egy kis csomag rubelt tett maga elé az asztalra. Észrevette ezt Baal Sém és egy pillanatra finom mosoly jelent meg arcán s úgy tünt fel, mintha figyelme a szoba, a vendég és a környezetről távoli dolgokra kalandozott volna el. Miután azonban szokás, hogy mikor meglátogat-

jája caddikot és felkéri, hogy imájának hatalmával ostromolja meg az eget, ilyenkor adományokat nyujtanak oda neki, hogy a szent ember, aki az emberekért imáival mindig az égi magasságokban szárnyal, az adományból fenntarthassa magát és házanépét, ezért Baal Sém látszólag olvbá vette, mintha most is egy ilyen váltságdíjról volna szó, s így szólott:

— Nos, barátom, mondd csak meg, hogy mi bánt, hogy könyöröggessem éretted!

— Hála az Égnek semmi sem hiányzik, családom jómódu, sikerült gyermekeim vannak, lányaim jól mentek férjhez és már unokáim is szépen fejlődnek... Nem, Mester, nincs szükségem semmire sem!

Nos — gondolta Baal Sém — ilyen váltságdíj ritkán fordul elő nálam és jól esik azt elfogadni! Mert alig történt meg, hogy valamely látogatója ajándékot adjon neki anélkül, hogy egyuttal szívtepő panaszaival is ne álljon elő. Az egyik egy óriási fájó seb képét mutatta, melyre gyógyító irt keresett; a másik azért sirt, hogy meddő felesége gyermekkel ajándékozta meg; a harmadik pedig a börtön fenyegető szája elől keresett menekülést. Most azonban oly valaki jelentkezett nála, aki adott, de semmit sem kért.

— Akkor miért jöttél hozzám? kérdezte.

— Csupán azért, mert látni kívántalak! — felel amaz gyorsan — ugyanis a nép csodákat beszél rólad és szent embernek tart, én tehát így szóltam magamban: Odamegyek, hogy megismerjem az arcát és a hangját!

— Nos, barátom, ha így van és te csak azért jöttél oly messziről, hogy meg-

ismerkedjél velem, akkor jól nézz meg és jól figyelj reám, mert utavalónak elbeszéllek neked egy történetet:

Valahol egymás szomszédságában két gazdag zsidó lakott. Mindegyiknek volt egy fia, akik korban, lélekben és észbeli felfogásra teljesen egyformák voltak. Ezek együtt játszottak és együtt tanultak és annyira megszerették egymást, hogy elválaszthatatlan barátságban forrtak össze. Mikor tul voltak a tanulási éveken, kiházasították őket és az egyik dél felé költözött, míg a másik az ellenkező irányban telepedett le, nagyon messze. A két fiatal ember, akiknek még idegen volt a világi élet, hétről-hétre hosszú leveleket váltott egymással, mert csak egymásra bízták gondolataikat. Lassanként azonban megszokták környezetüket és most már csak minden hónapban egyszer leveleztek, de minden eseményről tudósították egymást. Később a világ dolgai egészen elvonták figyelmüket és szégyelték bevallani, hogy szívükből kihalt a szeretet érzése. Így tehát megszűnt a levelezés és csupán idegenek hirmondása szötte közöttük a vékony fonalat. Hir szerint mindegyik jólétben élt és mindennel meg voltak áldva. Évek múlva azonban megtörtént, hogy az egyik mindent elvesztett és annyira elszegényedett, hogy egy jó rend ruhája sem maradt. Mikor látta, hogy hiába küzdött a nyomor ellen, eszébe jutott ifjúkori barátja és így szólott magában: Ő, aki egykor mindenem volt, talpra fog engem állítani e sulyos helyzetemből, elmegyek tehát hozzá! Nagy megaláztatással kölcsönkérte az utiköltséget, elutazott abba a városba, ahol barátja lakott és felkereste otthoná-

hetilapja a „Stürmer“ szellemében készül.

Létezik egy „hollandiai nép-fasiszta beállítás“, de a zsidókat mégis „idegennek“ tekinti. Ezek a csoportok azonban nem rendelkeznek befolyás felett, viszont Mussert mérnök vezetése alatt álló nemzeti szocialista mozgalom (NSB) a legutóbbi városi választásokon a szavazatok 8 százalékát szerezte meg magának. A zsidókérdéshez való beállítottságukról kiadott brosúrájuk ad felvilágosítást. Az ő „ideáljuk“ az olasz fasiszmus. Nemzetien érző hollandi zsidókat felvesznek tagjaik közé. Még az ortodox zsidókat is felvesszik, ellenben a cionistákat elutasítják, mert ők zsidó nemzeti szellemben gondolkodnak. Kétségtelen, hogyha megerősödik mégjobban a mozgalom, akkor a zsidók pártbeli elnyomatásával számolni lehet. Kétségtelen, hogy a zsidókérdést Hollandiában nem kezelik rosszindulattal és lényegesen jobb a helyzetük, mint más országban. Az azonban feltétlenül megállapítható, hogy a nemzeti szocialista pártárnyalatu közületek határozottan ellene vannak minden közép és keleteurópából jövő zsidó bevándorlásnak.

Ennyit illik és kell is tudni a hollandiai zsidóság mai helyzetéről, amely e pillanatban nem rossz, de feltétlenül érezhető a szomszédos barnaínges ország szellemi befolyása.

Kérjük mindenütt az
»ALBA-IULIA«
antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

»URSUS« szappant

Gyártja:

Breckner János r. t.
Alba-Iulia

ban. Ott melegséggel fogadták és ünnepele-
ték. Mikor asztalhoz ültek, így szólt hozzá
barátja: „Mondd barátom, hogy megy so-
rod?“ A másik így felelt: „Nem akarok
sokat mesélni, de tudd meg, hogy még a
rajtam levő ruha sem az enyém!“ Beszéd
közben kicsordultak a könnyek szeméből.
Barátja nem kérdezett többet és a lakoma,
melyet tréfa, ének és játék fűszerezett,
vidáman tovább folyt. Asztalbontás után,
mikor a barátok csöndben ültek egymás
mellett, a háziur előhívatta írnökát, leltárt
készítettetett egész vagyonáról és ennek meg-
történte után minden vagyonát megfelele-
te és egyik felét kiadta szívből szeretett ba-
rátjának. Az, aki néhány nap előtt még
koldusszegény volt nagy gazdagsággal uta-
zott haza, s csakhamar siker koronázta
munkáját úgy, hogy néhány év múlva dus-
gazdag ember lett.

De ugyanakkor barátja házába bekö-
szöntött a balszerencse, a nyomor éhes pók
módjára hálót font körülötte és úgy érez-
te, hogy a hurok mind szorosabbra feszül
torka körül. Eszébe jutott tehát neki
gyermekkorai pajtása és már ez a gondolat
széttépte a hálót, s úgy érezte, hogy lelke
kiszabadul a mélységből, melybe zuhant és
kész újból fölvenni a harcot boldogulásáért.
Levelet írt tehát barátjának, akiről meg-

Vége a spanyol illúzióknak is

Már évek óta írják a világsajtóban,
hogy a spanyolok „kibékülnek“ a zsidókkal,
akiket 1492-ben oly csufosan elűztek. Ha
ironikusak akarunk lenni, akkor rögtön
rámondhatjuk, hogy azokkal könnyű „ki-
békülni“, mert hiszen szegények néhány
száz esztendeje halottak. A Maimonides ün-
nepségekkel kapcsolatban már-már ugye-
szólt valóban, hogy a ma élő zsidó nem-
dékkel akarnak megbékülni. Így de Cardo-
gni, Cordova kormányzója, amikor a cordo-
vai Maimonides ünnepségek záróbeszédét
tartotta, azt mondta: Jöjjenek vissza,
hozzánk Spanyolországba, kedves testvére-
im és meséljenek nekünk az új Spanyolhon-
ról, a mi időnkéről, a mi új céljainkról.
Mondják meg a világ szeretszórt zsidó test-
véreknek, hogy karjaink tárva vannak és a
béke csókját akarjuk homlokukra lehelni...

Ilyen szépen, ilyen költőien szólalt meg
a délspanyol temperamentum Cardogni kor-
mányzó urban. De amikor egy német or-
vos háromnegyed évi erős tanulás után
ujbólt leakarta tenni a szükséges vizsgát,
amelyek szükségességek azok, hogy Spanyol-
honban praktizáljon, akkor az orvoszö-
vetség azon a címen, hogy nem spanyol ál-
lampolgár, elűtötte a letelepedési lehetősé-
gtől és nem engedik meg, hogy a kül-
földi kollégák praxishoz jussanak. Amint-
hogy így határoztak a fogorvosok is és
így a jogászok. Ugy volt, hogy száz német
zsidó tudós kerül Spanyolországba, a vége
az lett, hogy egy jutott oda, az is meg-
halt. Egy-két akadémikus akad ugyan az
internátusokban, lektorok is, ellátás és la-
kás elemlében néhányan. El Madridban egy
zsidó újságíró és két fényképész, akik va-
lamiképpen megélnek. De tömegről nem le-
het szó. Barcelonában épen úgy éheznek a
zsidó menekültek, mint másutt Európában.
Csak a gazdag zsidóknak van türehető dolguk.
De hol nincs ezeknek? Az újságok,
amelyek az utóbbi időben újra klerikális
befolyás alá kerültek, az „ABC“, a „La
Bation“, az „El Debate“ és az „Informa-
ciones“ hosszú antiszemita cikkeket közöl-
nek. A spanyol klérus, amely az 1931-es
forradalom után elvesztette befolyását,
lassankint ismét visszaszerzi és ezzel a zsi-
dóellenes hangulat is folyton erősbödik.
Amint hogy megirtuk már azt is annak ide-
jén, hogy a kiskereskedők, az „egységáras“
nagyáruházak ellen már tiltakoztak. Eze-

Drágul a szövet

de még olcsón vehet

DEUTSCH Posztóáruház

hatalmas szövetraktárából.
Legdivatosabb szövetek,
Eredeti Tropical minden színben.
Buret, kaki és színes vásznak.
Fehér, szürke és nyári nadrág-
anyagok.

ket a nagyáruházakat emigráns német zsi-
dók létesítették.

Egyszóval a jó spanyolok teátrálisan
hívják a zsidókat, talán a cordovai főkor-
mányzó komolyan is gondolja, mert hiszen
az ő állása nincs zsidóktól veszélyeztetve,
de bizony a dolgozni nem nagyon szerető
spanyol nép zöme fél a konkurenciától.
Igy nem lehet hinni a szép zengzetes spa-
nyol szavaknak és ha elméletben lehet is
menni oda — a gyakorlatban nem lehet rá
építeni. Aki erre az új terepnumra építene
jövőjét — homokra épít, amely az első fu-
vallatra összedől. Mint — sajnos — a zsi-
dó remények legtöbbje.

Rabbi a konferencia pódiumán...

Mi szeretjük és tiszteljük a rabbikat.
De valahogy úgy vagyunk vele, hogy
amerre csak megjelennek, kivéve a saját
birodalmukat, ott mindég valami kisebb-
nagyobb bajt csinálnak. Így volt ez a
targu-muresi konferencián is, ahol egy
rabbi is résztvett Cluj városából. Egy rabbi,
aki a Tórava-avoda alapján áll és olyan bá-
jos naivitással állott a mizrachi eszmék
szolgálatában, hogy az — enyhén kifejez-
ve — csodálkozást ébresztett a résztvevő
mizrachista cionista delegátusok között.
Amikor a polgári elemek, népiesen, egysze-
rű, szürkeruhás balboszok kipirult arccal,
erős gesztikulációval követelték, hirdették,

tudta, hogy vagyona sokszorososan meg-
haladja egykori birtokát, s tudomására
hozta, hogy nagy inségében felkeresi, hogy
kezeiből szegyenkezés nélkül fogadja el a
segítségét. Azt is tudatta vele, mikor indul
utnak. Aztán korán reggel gyalogosan,
vidáman utnak indult. Alig figyelt a fárad-
ságra, amely utközben elfogta; az ut min-
den hajlásában, minden távoli porfelhőben
barátja kocsiját vélte látni, aki elébe jöhe-
tett volna, mert tudta, hogy mikor indult
hozzá. Már közel járt a városhoz, de még
mindig egyedül rötta az utat, halálos fá-
radtággal tagjaiban. Könnyű volt meg tud-
ni a barátja lakásához vezető utat. A ha-
talmas, komor épület az előkelők utcájá-
ban állott. Amint belépett, nehéz és érté-
kes butorokkal telt termet talált maga
előtt, de emberek nem voltak benne. Külö-
nös, gondolta magában, hogy még itt sem
várakozik reám barátom. Vajjon elveszett-e
a levelém, vagy a küldönc csalt meg?
Leült és várakozott. Ezalatt barátja a ma-
gas épület legfelsőbb emeletén levő szobá-
jában könyvek és számoszlopok között ült.
Fejét kezeibe temette. Lelke napok óta ke-
mény tusát vivott. Amikor ugyanis barát-
jától megérkezett a levél, előtte állott az
a jelenet, amikor a másik megosztotta vele
vagyonát a gyermekkorai barátság kedvéért.
Megértette, hogy most rajta a sor és ha-

sonlóan kell eljárnia. Azonban természete,
mely egykor oly tiszta és jóságos volt,
mint egy tisztán csobogó forrásvíz, abban
az időben, mikor elszegényedésből gyorsan
minden elképzelést felülmúló gazdagsághoz
jutott, megromlott. Először az újabb elsze-
gényedéstől való félelem bukkant fel benne,
később a vagyon iránti szeretet, amely
azután fagyos kapzsisággá fokozódott. Rá-
adásul lelke is üres lett. Most tehát fellá-
zadt még a gondolat ellen is, hogy megvál-
jon attól, ami az övé. Így tehát elhatáro-
ta, hogy semmit sem ad.

Miután azonban tudta, hogy barátja
látására minden ridegsége megszűnhet és lel-
kében felolvadhat a jégkéreg: félelem fog-
ta el. Előhívatta tehát szolgáit és megpa-
rancsolta, hogy utasítsák ki az embert
házából és éles és lelketlen szavakat mon-
datott velük barátjának. Amikor tehát a
szolgasereg egyik tagja belépett a szobába
és a várakozó megnevezte magát és a ház-
urát kérette, a szolga — ura parancsa
szerint — elkergette őt. A szegény utas
kiment a városból a mezőre. Ott a nagy-
magányosságban kisírta magát és így szó-
lott: „Uram, a barátom, akinek egykor
ugyanannyit juttattam vagyonomból, mint
önmagannak, most nem bocsátott a színe-
re.“ Keserves sirás közepette lelke össze-

és reklamáltak a cionista élet vallásosságát, akkor a mi szakállas jó rabbinak, „türelemre” intette a Mizrahi csoportban tömörült „heves” hiveket. „Nem lehet azt kívánni, hogy százötven évi vallástalanság után, tíz év alatt állítsák helyre a Tóra uralmát” — így szólt a rabbi. Nem lehet nagyon követelőzni, mindennek eljön az ideje — ezt lehetett kivenni a rabbi ur szavaiból. Hiszen, szó ami szó, egy rabbinak hinni kell abban, hogy amikor Messiás jön, akkor mindenki vallásos lesz. Talán nem erre gondolt a rabbi ur? Mert azt kellene hinnünk, hogy mint vallásos ember azt várja, hogy a geulah már jön, már utban van immediat... azonnal... amíg a konferencia tart, mert másképpen nem is tudnánk hinni, hogy a böcs szakállal, „türelmet” kérne, amikor a palesztinai chalucok egy részénél nem kóser (mondhatnánk tréfil) evésről és szombatszégéséről van szó. Miért holnap annak történni, aminek tegnap kellett volna már lenni? Miért egy pillanat is, rabbi ur, amikor a balbatimok türelmetlenek? Ok türelmetlenek és a baloldal által joggal megtürt rabbi ur türelmes ott fenn a pódiumon? Vagy talán azért a pódiumon ült, ott a hatalom birtokosainak szomszédságában? Ezért volt oly méltóságteljesen türelmes? Vagy „meggyőző”? Vagy miért, kiért, minek és kinek? Rabbi ur, a Tóra vavoda hü szolgálja nem sok örömet szerzett nekünk Targu-Muresen. Higye el nem sok örömet, talán egy kis bánatot inkább. Egy kis bánatot rabbi ur...

A vese, hólyag epe és gyomorbetegségek legbiztosabb gyógyszere a paptamási „LITHYNIA” ásványgyógyvíz

Udit. Kapható mindenütt! G. ógyit

Lerakatok:

Oradea. Főlerakat Str. N. Filipescu 23. Telefon: 1-76.

Arad. Kardos M. utócai Str. Eminescu 16. Telefon: 6-86.

TIMIȘOARA. Kardos M. utócai Str. Vladimirescu Iudor 30. Telefon: 21-24.

CLUJ. Vilromin Cal. Reg. Ferdinand 70. Telefon: 9-47.

SATU-MARE. Moskovits Béla Str. Corvinilor 19

TG.-MUREȘ. Csiky Emil.

CA EL. Frații Ludescher Str. Gen Moșoia 4.

BUCUREȘTI. Str. Academia 8. Telefon: 351-40.

biztosan

6

ARTIN

hashajtó dragee

A szerkesztő halála

Meghalt Budapesten aránylag fiatalon, élete tejében dr. Schönfeld József, a „Zsidó Szemle” főszerkesztője. Meghalt a szerkesztő és lapjának első oldalán széles gyászkeretben megjelenik képe, meg az emlékszó fölötté. A lapban irnak néhány nekrológot, temetésén résztvesznek sokan, azután úgy nem gondolnak tovább rá — ahogy életében is sokszor elfeledkeztek róla. Mert a szerkesztőre nem szoktak gondolni és ha igen, akkor nem a legnagyobb szeretettel. Egy kicsit rádöbbenünk a magunk szültecsabott életére is. Mert vajjon elégtétel-e az számunkra, akik a zsidó élet és front legexponáltabb helyén állunk őrt, hogy egyszer majd minden szépet és jót mondanak rólunk, habár életünkben a legtöbben nem a legtisztább szeretet fuvolahangján emlékeztek meg rólunk. Igen, rólunk, minden lapnak, minden szerkesztőjéről, de főképpen a zsidó lapok irányítói vannak nehéz helyzetben. Mennyi harc és mennyi vesződés, mennyi küzdelem és mennyi munka, amíg eljut az olvasóhoz egy-egy ujság. Minden egyes számban benne van agyunk, energiánk, tehetségünk, életerőnk és akarásunk egy-egy része, amíg a megfeszített, állandó akarásunk elernyedt életerőnk felőlődik és míg a laikus azt hiszi, hogy „sport” vagy „üzlet” számunkra, addig mi tudjuk jól, hogy predesztináció, amelyért épen úgy szenvedni kell mint minden más elhivatottságért. Idegőrlő, nehéz, keserves munka ez, sziszifuszi megfeszítés, amelyért kevés babér jár, ellenben sok gáncoskodás és sok haragos. Míg végül: az időelőtt elkövetkező Kaszás látogatása után, egynéhány meleg

szó és örök pihenés, a nagy hajsza, a nagy robot után.

Ez a pesti szerkesztő sorsa, meg ez az oradeaié is. Ez mindegyikünké, kik az önmagunk gyújtotta oltárán, amelyet csak ujságpapir táplál és a nyomdafesték kísérteties szaga kísér — elég abban a gyehenna tűzben, amelyet finom és a racionális élet nyelvén úgy hívunk: ujságírás.

A lapcsinálás és szerkesztés keserves küzdelmes munkáját nem ismerik el, rosszindulat kíséri legtöbbször — csak a halál után engesztelődik meg minden — és mindenki!..

— Az amerikai ortodox rabbi tiltakoznak a vallási törvények reformja ellen. Lopunkban megemlékeztünk arról a konferenciáról, amelyet az amerikai reformrabbi tartottak, amelyen elhatározták, hogy reformálni fogják az ősrégi vallási törvények az agunákra (elhagyott asszonyokra) vonatkozó részét. Most ezzel kapcsolatban jelentik Newyorkból, hogy az ortodox rabbi szövetsége (Union of Orthodox Rabbies in the USA and Canada) a legerélyesebben tiltakozik a határozat ellen, amelyet a Rabbinical Assembly hozott legutóbbi ülésén, az agunák ellen. Tudvalevő, hogy a reformrabbi úgy akarták megoldani a kérdést, hogy már a házassági levelet úgy fogalmazták meg a vőlegények, hogy amennyiben 3 évig nem volnának találhatók, az esetben az elhagyott asszony részére kiadható volna egy válólevél a zsidó törvények szerint is. Az ortodox rabbi ezzel szemben azon az állásponton vannak, hogy nem lehet ilyenformán reformálni a törvényt és nem bizonyíték három évi távollét ahhoz, hogy a férj elhunyt volna. Az ortodox rabbi kimondották határozatilag, hogy az ilyen válólevél esetén, annak hatályosságát nem ismerik el és ilyen esetben ők nem házasanak össze párokat, sőt chérembe helyezik azokat, akik ezt igénybeveszik. Az ortodox rabbi kar döntése nagy érdeklődést keltett Amerika zsidósága körében.

Jégszekrények,

minden nagvságban lego'csóbb áron **Standard vasbutor-gyár, Str. Aurel Lázár 10.** (Fogházmuhely)

omlott, teste pedig a pihenés és üdítő élelem nélküli hosszú uttól teljesen kimerült és a szegény még abban az órában meghalt.

Néhány nap múlva a gazdag is elköltözött az élők sorából. Együtt állottak a világmindenség Birája elé. A szegénynek a szenvedés és a jóság az örök fényességet biztosították, míg a gazdagnak arra a helyre kellett volna lesülyednie, ahol a keményszívűek lakoznak.

Amikor társa az ítéletet meghallotta, könnyek között kiáltott fel: „Uram, még a Belőled kiáradó fény sem világíthatná meg sötét bánatomat, amelyet örökre érezni fogok, ha ez, aki gyermekkoromban egész világomat jelentette, a kinck birodalmá merülne.”

Ekkor az égi szózat így szólott hozzá: „Légy a magad és barátod bírása. Mit kívánsz magatoknak?” Amaz így felelt: „Add meg nekünk Uram, hogy még egyszer a világra szállhassunk le és lelkünk új testben szülessen meg újra. Hogy ő maga döntsön lelkének utjáról. Hadd szülessen ő meg gazdagságban, én pedig szegénységben. Meg fogok előtte jelenni koldus képében és visszakerem majd, amivel tartózik és amit az elmúlt életben megtagadtól. Ha azonban újra oly fukar lesz mint egykor, égő szavakat fogok szívére önteni, amelyek a levegőt mozgásba hozzák körülötte, térdén csuszva fogok harcolni merev lelkével, hogy visszakapjam

tőle a kölcsön adott kincset, akár ha fillérenként is!”

Ekkor hatalmas Hang hirdette ki, hogy visszatérnek a földre. A keményszívű ember gazdag házból s jólétben született meg, míg a másik egy távoli ország inséges emberei közé került.

— Nos, barátom — figyelmeztette Baal Sém, most nagy figyelemmel hallgass ide.

Sohasem tudták meg, hogy mi történt velük e földi élet előtt a lélekvándorlás alkalmával. Történt azonban, hogy a szegény ember inségében vándoratra kelt és abba a városba érkezett, ahol a másik gazdagságban és jólétben élt. Azon a napon, mikor a szegény e helyiségbe botlott, nyomorúsága és nélkülözése oly magas fokra hágott, mint az áradás legmagasabb pontja. Az uccákon bolyongott és a gazdag ember házához ért. Ott megállott és kopogtatni akart az ajtón. Abban a percben egy ember ment arra, aki így kiáltott hozzá: „Itt ugyan hiába kopogtatsz, mert e házból még senki sem távozott el vigasszal!” Ekkor megértette, hogy itt megtagadnák tőle az adományt és keze már lehanyatlott, de valami azt sugta szívében, hogy itt és nem másutt kell adományt kapni, sa azt akarja, hogy segítve legyen. Így tehát bekopogtatt, a ház ura elé lépett és csekély adományért esedezett, hogy kínzó éhségét enyhítse. „Ha semmit sem adsz, úgy meghalok! — kiáltotta — a te kezében van az életem!” A háztulajdonos sötét arca mo-

solyra torzult és így gunyolódott: „Kar az időért és ne beszélj sokat! Minden uccai gyermek tudja, hogy én nem adok alamizsnát. Nem fogok változtatni e szokásomon még a te kedvéért sem!” A szegény azonban különös kényszerítő erőt érzett magában és úgy tünt fel neki, mintha nem is magáért, hanem sokkal többért esdekelné, mint az életéért. Idegen, hatalmas szavak törtek ki száján, megható taglejtésekkel kísérte szavait és minden erejével a gazdag kemény szívet ostromolta. Mikor a gazdag pedig látta, hogy mily hatalmas erő kelt fel ellene, elfogta a düh és ütlegekkel illetve a koldust, aki, miután minden életerejét kérő szavaiba összpontosította, az ütések alatt halva rogyott össze.

— Nos, barátom, mondta Baal Sém, végighallgattál! Tehát csakugyan nincsen hiányod semmiben sem?

A zsidó ekkor könnyek között omlott térdre a Mester előtt: „Rabbi, én vagyok az a gonosz ember! Te fellebbentted az idők fátyolát és szemeim a cselekedetek láncolatában pillantottak! Mit tegyek, hogy romlott lelkemet megjavítsam?”

Baal Sém így felelt: „Menj és az ucca minden koldusára úgy tekints, mintha gyermeke volna annak a koldusnak, akit te agyonütöttél. Osszad szét közöttük vagyondat és az adakozás öröme fűsse a lelkedet!..

A berni per és annak történelmi előzményei

Tanulmány a „Cion bölcseinek jegyzőkönyve” hamisítványáról, szerepéről és tragikus kihatásairól

V.

A berni ítélet

Cikkorozatunk elején említettük, hogy a „Cion bölcseinek jegyzőkönyve” eredetét a német kiadás az első cionista kongresszus mellett megtartott titkos ülésről származtatja. Erre vonatkozólag a bíróság a legszélesebbkörű bizonyításnak adott helyet. Megidéztek az első cionista kongresszus még életben lévő résztvevőit, továbbá az akkori Oroszország volt minisztereit, közülük Miljukov, prof. Svatikoff, Burseff-et. Vallomásuk egybehangzó volt, amelyből a bíróság megállapította, hogy a cionista kongresszus semmi mással nem foglalkozott, mint a zsidóság megszervezésével, Palesztina felépítésére vonatkozólag. A védelem erre taktikát változtatott és a jegyzőkönyvek szerkesztését Achad Haamnak, a híres filozófusnak tulajdonította. Éppen Achad Haamot, aki még a gyakorlati cionizmustól is távol állott, csak a szellemi és tudományos centrumot propagálta és nem tekintette még a politikai mozgalmakat sem a zsidókérdés megoldásának. Tehát pontosan ellenkezőjét vallotta mindannak, amivel vádolják. Amikor Baumgarten professzor szakvéleményében ismertette Achad Haam filozófiáját és munkáit, akkor észrevette a védelem szakértője, hogy zsákuccába jutott, ezért új színt igyekezett hozni a tárgyalás menetébe. Hirtelen támadással a Bnei-Brit-rendet nevezte meg, mint amelyek a jegyzőkönyveket kiagyalta. Akkor, amikor a bázeli kongresszus ülésezett, hogy eltereljék a figyelmet, erre az időpontra hívta egybe a bázeli páholy a „titkos ülést”. Könnyű volt kimutatni, hogy a bázeli Bnei-Brit páholy csaknem 10 évvel később a jelzett időpont után, 1905-ben alakult meg. Beszélt még arról is, hogy Kun Béla proletárdiktaturája is a zsidók műve volt, mert általában a vonalvezetés, a zsidók szerint a következő: cionizmus, szimbolcionizmus, szabadságvesség, bolsevizmus. Herzl és Stalin egy vonal. Herzl-el még szinpatizál az antiszemitizmus, de Stalin nem más, mint a zsidóság „sabessz-gojja”. A zsidó világuralomra való törekvést szolgálja az angol-orosz-francia légi egyezmény is, mert ezzel akartak Hitlerre döntő csapást mérni. A Kellogg-paktum szerzője vajjon nem zsidó? Majd így folytatja Fleischhauer: vegyék meg a zsidók Madagaszkárt, amugy is eladó! Ott nyugodtan élhetnek, a maguk módján. Mi nem akarjuk a zsidó demokráciát. Majd azt kérde: hol van a zsidók irattára? Ki most a zsidó kancellár? Ezt csak „ők tudják”. De erre vonatkozólag soha-

sem kapunk választ.

Hat napon keresztül beszélt ilyen tónusban Fleischhauer. Nem hagyott ki egyetlen vádat sem, amelyet a zsidóság ellen valaha is emeltek. Vértvadás, uzsora, kizsákmányolás, fajgyalázás és végül az örök refrén: a világuralmi törekvés, amelynek „kétségtelen bizonyítéka” a Cion bölcseinek jegyzőkönyve... Kideríti, hogy a világ minden irodalmi és politikai nagysága zsidó. A bojkot mozgalmat is ők szervezik. Ferenc Ferdinándot is ők ölették meg. Van egy romboló zsidó szellem és egy építő árja szellem. Közben az „Alemane” német újságot mutatják az elnöknek, amelyben utasításmódon támadják őt és a tárgyalást, mire az elnök emelt hangon mondja: Most hallottuk éppen az árja és a zsidó szellem közötti különbséget. Nos, ha ez az építő árja szellem, akkor elhárítom magamtól azt, hogy árja vagyok.... Ezután beszélt még Fleischhauer arról, hogy földalatti vasutakat akarnak zsidók robbantani, a hogy a szófiai katedrális is ők robbantották fel annak idején. Idéz a Talmudból és a Sulchan Aruchból, amelyet mint titkos, csak zsidók által hozzáférhető tudománynak nevez.

Ezután kezdte meg Losli nevű svájci íróbeszédét. Őt a törvényszék rendelte ki, mint hites szakértőt. Fleischhauer munkája nem szakértői vélemény, hanem antiszemita Werbeschrift. Nem okiratokra támaszkodik, hanem antiszemita és antidemokratikus kiszólásokra. Ráter a jegyzőkönyvekre és kétségtelen adatokkal bizonyítja, annak hamisított mivoltát és tendenciózus munkának tartja, amelynek semmiféle alapja nincs és nem is volt. A Harmadik Birodalom felhasználja ezt az írást, hogy jobban tudjon agitálni a zsidók ellen. Fleischhauer a fajelméletre támaszkodik. Eme elmélet szerint, ha egy romboló szellemű gazember — árja származású, akkor még mindig felette áll a legnagyobb zsidó szellemóriásnak. Ez nem tudomány! Ez inkább a pszichiatria és kriminalizmus keretébe tartozik. Ha pedig ezt mégis „tudománynak” nevezik, akkor inkább kérek egy bizonyítványt arról, hogy ez gyógyíthatatlan hülyeség. Ha az tudomány, hogy minden Hermann Denke nevű rablógyilkos, vagy maga Streicher is, a maguk nordisch-árja nemes vértükkel felette állnak a zsidóknak, akkor inkább jöjjön számomra egy kegyelemlovás, semhogy ilyen körülmények között éljek, mert ilyen körülmények között nem jelent számomra semmi örömet a földi lét.

De hiszen az antiszemitizmusnak nem is az igazság a fontos, hanem az agitáció, nem az okmányok valódisága, hanem a zsidóellenes propaganda. Okmányokkal operálnak, amelyek sohasem voltak valódiak, dátumokkal, amelyeken semmi hasonló esemény nem történt. Hamisítás és hazugságok, minden vonalon.

Végül 1935 május 14-én eldőlt a nagy per. A svájci bíróság döntött és a „Cion bölcseinek jegyzőkönyvét” plágiumnak és szennyiratnak minősítették. A vádlottak semmi bizonyítékot nem produkáltak arra vonatkozólag, mintha a jegyzőkönyvek valódiak lettek volna. Ez az írat pedig tartalmánál fogva kimeríti a szennyirat, plágium

fogalmát és mint ilyen, Svájc területéről kitérítik és terjesztése ellen megfelelő represszállással fognak élni. A vádlott terjesztőket pénzbírságra ítélték.

Amikor a védelem ügyvédje azt mondta, hogy „eljön az idő, amikor Svájc minden házában olvasni fogják a jegyzőkönyveket”, akkor az elnök ezt válaszolta: Borzadok ettől az eljövendő középkortól, amelyet a védelem jósol. Nem vagyok próféta, de nem szeretném ezt a jövőt megérni és hiszem, hogy eljön az idő, amikor minden ember csodálkozni fog, hogy különben okos emberek tízennégy napig azon törték fejüket, hogy vajjon egy ilyen világraszóló ostobaság, mint ezek a „jegyzőkönyvek” valódiak-e vagy hamisak....

VÉGE

A nagy mult maradv...

A szefárd zsidók világkonferenciája

London. A napokban ült össze itt a szefárd zsidók világkonferenciája. Visszaemlékezés volt ez az összejövetel egy régmult dicső multra és ezzel kapcsolatos józan és szomorú jelenre. A konferencia legfőbb és legfontosabb feladata az volt, hogy helyreállítsa a világ minden táján széjjel szórt szefárd hitközség közötti kapcsolatokat. Amióta őseik Spanyolországból elűztek és Kisázsia, az európai keleti és nyugati államokba telepedtek le, mindjobban csökkent befolyásuk és fölényük. 200 évvel ezelőtt a többi zsidóhoz viszonyítva tekintélyes volt számuk, azonban most már elvesztették azt a jelentőségüket, amellyel bírtak. A születések száma is csökkent közöttük és a „vegyes” házasságok is sokat elvontak tőlük (ezalatt a többi más zsidókkal való házasságuk értendő!)

A konferencián az összetartozás érzését akarták kiépíteni, de a jelek szerint ez nem sikerül majd olymértékben, ahogy azt a kongresszus összehívói elképzelték. Nincs elég tetterő bennük és az az életerő, amelyet évszázadok folyamán visszafejlesztettek önmagukban. Nincs kizárva, hogy az évszázadokon át való egymásbaházasodás ártott ennek a büszke és nemes zsidó fajnak. Különböző is legnagyobb virágzásukat az izlám-fénykorára tehetik, amikor azonban leáldozott a féltelenség, az ő idejük is elmult. A nyugati országok szefárdjai viszont a jólét folytán hanyatlottak. Megkíméltettek a kemény egzisztenciális küzdelmekről és ez kihatással volt ellentállóképességükre.

Nagy nehézséget okoz politikai és kulturális szempontból az Északspanyolországban és Portugáliában élő marannusok viselkedése, akik évszázadokon át látszólag keresztények voltak, de számos zsidó szokást megtartottak, amelyet még ma is félelemmel vegyes érzelmekkel folytatnak. A konferencia megbeszélésének tárgya volt a zsidó tanulás kérdése az egyes hitközségekben belül. A nagy tradícióknak kevés maradványa mutatkozik ezen a téren. Még van ugyan közöttük spanyol etikett és grandezza és a sok szép és nemes megjelenésű zsidó főjelzi még ennek a kifinomodott fajtának értékeit, még van közöttük családi büszkeség, rátartás a többszázéves multra, de a reális élet sokat rabolt el tőlük. A régi spanyolt beszélők még egymás között, még szoktak spanyol játékokat játszani és spanyol konyhán főzni. De ezekkel a tradíciók lényege ki is van merítve. Vallási élet formalizmussá süllyedt, amelybe nem ritkán egy kis tagadás is vegyül. A zsidó nemzeti érzés viszont mindég lobogott bennük, egy egészen kis rétegtől eltekintve, amely a nyugati országokban asszimilálódni igyekezett.

Általános nagy a letargia közöttük. És a tudás sem az, ami egykor volt. Éppen ezért a legfontosabb és leglényegesebb eredménye a konferenciának, amelyet tartottak az, hogy egy szefárd rabbiszemináriumot létesítsenek. De még ennek megvalósítása sem a közeljövő reménye.

Bár az össz zsidóság szempontjából kívánatos volna, hogy ez a szefárd-faj zsidóság továbbra is virulens legyen!

Penzio WEISS

ABBÁZIA (Italia)
(ezelőtt Laurana) ortodox KOSER családi ház minden komorttal.
Elismerten kitűnő konyha

Napi penzió 20 lirától

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Siwan 26. június 28.

Szombat: Siwan 27. június 29.

Heti szidra: שלח 75

Heti haftora: וישלח ויחשיע

פרש

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8'45

gyertyagyújtás 8'30

Istentisztelet kezdete 8'45

Szombat befejezése 9'35.

Rösch Chódes bencsólás

Hélfő Rösch Chódes 1.

Kedd Rösch Chódes 2

Nem hallgathatok tovább...

Irta: JUST MOSE

Hallgattam mostanig, mert nem akartam, hogy a nyilvánosság elé vigyük azon sajnálatos körülményt, hogy nézeteltérés van közöttünk. Mert volt közöttünk vita és nézeteltérés a jobb és baloldal között, de kifelé nem volt szabad mutassuk, hogy mily mély szakadék választ el bennünket egymástól. Ki felé úgy kellett lássék, hogy egységesek vagyunk. Sokat nyeltünk, amikor láttuk, hogy a Poalé Hamizrachi palesztinai hívei mennyire meghajolnak a histadruthi hatalom képviselői előtt, akikre rájuk illik a „konjunktura-lovagok” kifejezése, bár mi mindenkor tudtuk, hogy ez a politika a mizrachi felfogás sirját dshatja meg. Nagyon kellemetlenül érintett bennünket, hogy a Poalé Mizrachi jelenlegi vezetői a „Davar”-ban örömlüknek adtak kifejezést, hogy mily gyönyörű „jomtov” a május elseje, ellenben nem irtak ugyanakkor arról, hogy milyen szomorú az, hogy mennyire megszegik a szombat tartásának törvényeit Palesztinában.

Mint említettem, eddig nem akartam szólni, mert azt szerettem volna, hogy itt Erdélyben, a mizrachisták legalább vallási kérdésekben egységesek legyenek. De a targu-muresi konferencián észleltek, véget kell vessenek hallgatásomnak, ha az megtörténhet, hogy a mizrachi, amikor elkeseredetten harcol a kasrusz és chilul sabbos ügyében a konferencián, akkor egy chavér, fontosnak tartja, hogy amikor egyedül és kizárólag vallási kérdésekről van szó és a cionista politika kérdése szóba sem került, még kijelenti, hogy „én a Poalé Mizrachi nevében türelmet követelek vallási kérdésekben”. Ezt akkor tette meg, amikor vallási kérdéstről volt szó és nem arról, hogy az uralkodó szín ezután kék-fehér legyen, vagy pedig a vörös. De még fájdalmasabb volt számunkra, hogy amikor bármilyen vallási kérdés vetődött fel a konferencián, mindig azzal jöttek elő a baloldal képviselői, hogy nekünk megvannak a mi Poalé Mizrachistáink, akik megvannak elégedve a jelenlegi szituációval és akikkel együtt, majd megoldjuk ezeket a vallási kérdéseket. Fontosnak tartom most, tényként leszögezni, hogyha mégis dezavualnak és provokálnak bennünket, azt válaszoljam, hogy a Poale Mizrachi jelenlegi politikája az „El-H'mekor” nevű ellenzék által, amely a Poalé Mizrachinak ma már többsége, erős támadásban részesül, amely ezt a politikát a legerélyesebben ellenzi abban a reményben, hogy ennek a politikának sikerülni is fog véget vetni. Nincs tehát ioga a Poale Mizrachit senkinek kisajátítani és annak eszméit lényegében meghamisítani.

Amit a Poalé Mizrachi jelenlegi vezetői csinálnak, nem egyéb, mint a Tóra v'avoda ideológia cégére alatt, az aranyborjú imádatát, amelyet a baloldallal együtt körüláncolnak, a konjunktura kihasználása érdekében és kanzsizságukban a cionista szervezet jelenlegi vezetőit erősítik. Ha ma még jutottunk

hogy a Poalé Mizrachi vezetői a mizrachitól azért váljon külön, hogy a kongresszus választásaira külön listával induljon, abban a reményben, hogy a baloldal támogatása révén bejuthat megbízottja az executívába, az már nagyon szomorú tünet. Hiszen ezzel a mizrachi szent és évtizedes harci frontját végzetesen meggyengítik. Nem lehet tovább hallgatni. Nekünk itt Erdélyben és az egész gáulban fel kell világosítsuk a mi vallásos zsidó tömegeinket amá veszélyről, amely a Mizrachi fundamentális létét fenyegeti és hogy milyen súlyos megrázkódtatást szenved eme árulás folytán.

Chavérok! Mi nem állunk egyedül ebben a harcban. Már látják az általános (klall) cionisták is, hogy mily mélységes lejtő felé rohan cionista mozgalmunk. Már feleszmelnek arra, — hogy a baloldaliaknak eddigi minden törekvése odairányul, hogy az eddigi cionista felfogásu kongresszusról egy II. Internacionale alapján álló szervezet létesítsenek. Már ők is látják ezt és megkezdték a harcot ellene. A krakkói klall-cionista konferencián a vezetők nyíltan hangot adtak annak, hogy a baloldal győzelme esetén a klall sem támogathat egy executívát, amelynek többségét pénzen szerezte meg a sékelek összevásárlása és felhasználása által.

Tudom, hogy sok testvérem lelkében megrázkódtatásokat fognak szavaim a tényeknek ezen meztelen feltárása előidézni. Tudom hogy sokakat bizonyos körülmények nem engedik, hogy nyíltan bevallhassák azt, ami szívüket nyomja. De azért nem szabad senkinek elcsüggedni, mert hiszen legszentebb ideáljainkról van szó. Kitartás kell és szívós harc, amíg az összes érdekemberek és árulók eltávoznak körünkből és ismét ténnyel fog lobogni a zászló, amelyre lángbetűkkel van felírva: a vallásos Palesztina eszméje. El kell már egyszer kergessük azokat, akik „konjunktura cionizmus” érdekében emelik fel — remélhetőleg nem pusztába vesző — szavukat.

Használjon rent szerezésen
kelemes illatu

Szt. László

fertőtlenítő szappant, megóvja mindenemü járványos és fertőző betegségektől

Szerkesztőségünkben

A „NÉPÜNK” szerkesztősége és kiadóhivatala mindenkor a legnagyobb erőfeszítéssel azon igyekszik, hogy minden tekintetben kielégítse előfizetőinek és olvasóinak igényét. Mindég triss és mindég bátor, amikor a zsidó élet frontján harcolni kell. Küzd ereje végső megfeszítésével az antiszemizmus ellen és harcol a zsidó élet purifikációja érdekében.

Az utóbbi időben több ízben adtunk 12 oldalas számokat, de bizonyos technikai nehézségek folytán, ez egyszer-kétszer elmaradt. Mostantól kezdve azonban minden akadály elhárult és örömmel jelentjük hűséges előfizetőinknek, hogy a nyári időszakban is, amikor a legtöbb hetilap kéthetenként jelenik meg, — a „NÉPÜNK” minden héten megjelenik

12 OLDALON

bőséges és mindég érdekes tartalommal.

Egyidejűleg közöljük lapunk olvasóival azt is, hogy Leitner Zoltán, aki évekig lapunk felelős szerkesztője volt és más elfoglaltsága miatt hat hónapig nem jegyezte ily minőségben a lapot — bár tevékenységét ez idő alatt is a „NÉPÜNK”-nek szentelte, mostantól kezdve újból jegyzi felelős szerkesztőként a lapot és Wasserstrom Sándor ezúttal mint fő-szerkesztő és kiadótulajdonos vezetni tovább a lap ügyeit.

— Meghalt Linsingen német vezérezredes — akit zsidónak „neveztek” ki. A napokban hunyt el 84 éves korában Hannoverben von Linsingen vezérezredes, akinek nevét az egész világon ismerik, a világháboruban történt sikeres szereplésével kapcsolatban. 1914—15 telén, amikor az oroszok a Kárpátokig szorították vissza az osztrák-magyar hadsereget, Linsingen vezérezredest, az ugynevezett „déli hadsereg” vezetésével bizta meg II. Vilmos császár és sikerült is neki rövid idő alatt az oroszoktól visszaszerezni Galiciát. A háború végén a 68 éves hadvezér visszavonult a magánéletbe. 1933-ban, amikor Hitler került uralomra, kikutatták, hogy anyai részről zsidó származású és ezért a frontkarcosok szövetségéből kizárták. Ekkor küldötte el nagy port felvert sürgönyét, amelyet a zsidó frontkarcosok szövetségének küldött el. Az akkor már 84 éves vezérezredes azt táviratozta: „mivel ongem zsidónak neveztek ki, kérem szövetségükbe való felvételomat”. A frontkarcosok zsidó szövetsége válaszában kijelentette, hogy nagy megtiszteltetésnek veszi Linsingen kérelmét és tiszteletbeli tagjának tekinti a 68 éves hadvezért.

— Jól bevezetett füzőszalon tulajdonosa, egy igen alkalmas regáti városban üzlete kibővítése végett 100.000 lejes társat keres. Cím a kiadóban.

— A kanadai parlament harangját kora a Hatikvat intonálta. A kanadai parlament harangjai június 10-én cionista himnuszot intonálta, mert A. J. Freiman asszony, a parlament tagja 50. születésnapját ünnepelte. Freiman asszony ismert cionista vezér és a kanadai „Hadassa” nő-organizáció elnöknője.

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda. Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— A „Normandia” építője egy zsidó mérnök. Párisból jelentik: A most vizrebocsájtott „Normandia” óriási személyszállító hajó első útján résztvett annak építője is, egy André Léwy nevű mérnök. A „Normandia” tudvalevőleg a világ legnagyobb és leggyorsabb gőzöse. A főmérnök jelenleg 57 éves és már számos nagy gőzöst épített. Karrierjét a francia tengerészetnél kezdte. A „Palestine und Orient Lloyd”, egy Tóratekereset adományozott az új óriáshajónak, amelynek külön helyisége van zsidó istentiszteletek végzésére. Ezenkívül egy nagy judaisztikus könyvtára is van és mintaszerű berendezése rituális élelmezésre.

Baja-Marc-n a Grünfeld Bumi-féle orth kóser vendéglője, Palesztinába való utazás végett teljes berendezéssel eladó.

— Felakarják oszlítani Törökországban a Bnei-Brit páholyokat. Konstantinápoly. Az uralkodó néppárt kongresszusa egy rezolúciót fogadott el, amely szerint ajánlani fogják a kormánynak, hogy valamennyi szervezetet oszlasson fel, amelyek nem kinondottan török-nemzeti célokat szolgálnak. Az újságok ennek kapcsán azt fejtegetik, hogy a határozat főleg a szabadkőműves páholyok és Bnei-Brith páholyok ellen irányul. Állítólag rövidesen ilyen irányú törvényjavaslatot is terjesztenek a parlament elé. A konstantinápolyi rendőrség letartóztatott egy Isak nevű héber tanítót, akit éppen „tetten értek” amikor 17 tanulóval héberül tanult. A bíróság előtt fogják a „bűnéért” felelősségre vonni.

* Járási székhely főterén levő kávéház, étterem, kocsmá italmérési joggal teljesen jókarban levő ingatlanal együtt elköltözés miatt eladó, vagy bérbeadó. Bővebbet Welsz Ignáznál Salard (Jud. Bihor.) Central kávéház.

— Eljegyzés. Mandel Esztiket Sibtu eljegyezte Sporn Imre targu-muresi kereskedő. (Minden külön értesítés helyett.)

— Saját gyártmányú cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

— **Dr Schönfeld József, a budapesti „Zsidó Szemle” főszerkesztője meghalt.** Tragikus hirtelenséggel 51 esztendő korában egy operáció következtében meghalt dr Schönfeld József, aki a magyarországi cionista mozgalom egyik legerősebb és leghibebb vezére volt. A „Zsidó Szemle”-k, ennek a 30 esztendeje megjelenő sok bajjal és nehézséggel küzdő cionista lapnak volt évekig szerkesztője. Az ő működése alatt konszolidáltabb lett az újság helyzete, amely hosszú éveken át, egyetlen élő lelkiismereti szava volt, a cionista érzelmi magyar zsidóságnak. Halála nagy megdöbbenést keltett a magyarországi zsidóság körében, amelynek dolgos tehetséges harcosa volt. Nagy részvét mellett temették el. Ismerőseinek és tisztelőinek nagy tömege jelent meg a végtisztességen. A pesti izr. hitközség vezetősége és előjárósága testületileg jelent meg Stern Samu hitközségi elnök vezetésével, a Szentegylet küldöttségét Krámer Miksa elnök vezette, Löw Imánuel felsőházi tag, a rabbik küldöttsége élén vett részt a temetésen. Az egyházi dalokat a gyászszertartáson a nagy énekkar élén Abrahamson Manó adta elő és Hevesi Simon vezető főrabbi úgy a hitközség, mint a Szentegylet nevében mondott magasszárnyalású gyászbeszédet. Az Otthon Irók és Hírlapírók nevében dr Csergő Hugó mondott beszédet. A cionisták nevében Ostern Lipót, a Pro Palesztina képviselőjében Patai József, a vidéki hitközségek megbízásából Adler Vilmos hatvani főrabbi, a cionista ifjuság képviselőjében Grünwald Miksa mondott bucsubeszédet. A gyászszertartás végén Schönfeld Áron besztercei főrabbi, az elhunyt fivére a gyászbaorult család nevében bucsuzott az elhunyttól.

— **Duschinski rabbi Jeruzsálemből Chustra utazik.** Duschinski jeruzsálemi főrabbi a nyár folyamán Chustra érkezik, hogy édesanyjának járzeitjan, Ros-chodes elukkor meglátogassa annak sírját. A chusti zsidóság nagy előkészületeket tesz a főrabbi méltó fogadtatására. A tanítványok ezrei jönnek majd meglátogatni és hogy áldását kérjék a szentéletű férfiutól. Hírek szerint Duschinski főrabbi a jelenlegi huszti főrabbinál fog megszállani.

— **A danzigi zsidók helyzete még mindig veszedelmes.** Danzig A danzigi „gulden” pénzgésséggel kapcsolatos pánikhangulatban a nemzeti szocialisták tovább folytatják a zsidók elleni heccelődést. A szenátus elnöke maga, Greiser egyik beszédében azt mondta, hogy a pániknak kizárólag az eilenzékiek az okai, s főleg azok, akik „narrától és fajtól idegenek”. Greiser ezzel nyíltan meggyanúsítja a „zsidókat és polákokat” akik „a mi szerencsétlenségünk” jelszóval üldözésben részesülnek. A közönség, amely a devalvációtól való félelmében az üzleteket megrohanták, főleg a zsidókat frekventálta, mivel azok árait különösen ellenőrizték, tehát legolcsóbbak voltak. Ezekre az üzletekre, „zsidó” „hazaáruló” meg „le a zsidókkal” feliratokat ragasztottak. Zsidó körökben veszedelmesnek találják a helyzetet és azt várják, hogy a népszövetségi jogi bizottság minden halogatás nélkül bevizsgálja a danzigi zsidóság veszedelmes helyzetét. A danzigi parlament legutóbbi ülésén a szocialisták és katolikusok élesen tiltakoztak a zsidók üldöztetése ellen és nagyon elítélték a zsidók elleni plakátok kiragasztását. A zsidók jó polgárok — mondotta — és a külföldi zsidók, a danzigi lakosság legjobb zivói.

* **Gewesener Presburger Bocher, welcher die hebraische, rumänische, deutsche und ungarische Sprachen in Wort und Schrift beherrscht, sucht Stelle als Erzieher oder Hauslehrer. Hat auch kaufmännische Kenntnisse. Adresse in der Redaktion.**

— **Statisztika a Németországból kivándorolt zsidó orvosokról.** A Deutsche Aerzteblatt május 25-iki száma statisztikát közöl, amelyből kitűnik, hogy az országból a legutóbbi két évben 1307 orvos vándorolt ki, amely 2—4 százaléka az összes németországi orvosok számának. Kétharmada ezeknek a kivándoroltaknak 30—45 év közöttiek voltak, tizedrésze (150) ezeknél fiatalabb, míg egynegyedrész (297 orvos) 45 évnél idősebbekből rekrutálódott. Míg az összes orvosok között 6.85 százaléka női orvosok száma, addig a kivándoroltak közül 16% nő volt. Berlinből 573 orvos vándorolt ki, 58 Hamburgból, 59 Frankfurt Mainból, 375 a többi német nagyvárosból, a többiek a közép és kisvárosokból. 584 orvos nem adta meg új letelepülési helyét, míg a 723-ból akiknek letelepülési helyét megtudták 35 százaléka Palesztinába ment, 45 százaléka Európában maradt. 7.7 százaléka Franciaországba, 7.8 százaléka Angliába, 5.8 százaléka Svájcba és 2.4 százaléka Csehszlovákiába. Amerikába ment 13 százaléka, Afrikába 3 százaléka és Ázsiába 5.5 százaléka.

— **A német vasutak nem vesznek fel zsidó hangzású cégektől hirdetőt.** Berlinből jelentik: Amint az itteni lapok írják, a német államvasutakhoz kérdés érkezett a vonatkozólag, hogy felvesznek-e zsidó cégektől hirdetőket a vonatokra, ahol a többi cégek hirdetői megjelennek. Erre az államvasutak igazgatósága a következőképpen válaszolt: „Amint múlt évi augusztus 31-iki értesítésünkben is közöltük, zsidó cégek reklámjait nem engedjük a vasutakon felszerelni. Ezt a tilalmat azzal enyhítettük, a gazdasági minisztérium rendelkezésére, hogy csak az esetben nem vesszük fel a hirdetőt, amennyiben a cég neve kétségtelenül nem árja származást mutat, ellenesetben a hirdetés felvétele lehetséges” Üzlet az üzlet. Így a német vasutak csak a „zsidó” hangzású cégektől nem veszik fel a hirdetőt, akinek „árja” neve van — de nem árja — hirdethet. (A szerk. megjegyzése.)

— **Hány nem-árja él Németországban?** Ez a kérdés mindig felmerül a németországi közéletben és amint kiderül, ebben is lényeges felfogásbeli eltérés mutatkozik, aszerint, hogy ki állítja össze ezt a statisztikát. Így például dr Conti, a porosz államtanács tanácsosa, arra a kérdésre, hogy hány zsidó él Németországban, azt válaszolta: hogy téves az a felfogás amely szerint „csak” 600.000 zsidó élne, mert ezt csak egy 1912-ben tartott népszámlálás adatai szerint számítják, holott a valóságban akkoriban 2,500.000 nem-árja élt Németországban, amely most már 1,500.000 lélekszámra redukálódott. Ebből — szerintem — 500.000 mózesvallású „teljes zsidók”, 300.000 zsidó, akik kitértek már és 750.000 vegyesházasságból származó. Viszont Ernst Kahn nevű statisztikus szerint 1933-ban 660.000 zsidó volt, ebből 500.000 zsidó és 160.000 nemzsidó nem árja. Végeredményben megállapítható, hogy egészen pontos adatok nem állnak rendelkezésre, mert minden statisztika aszerint alakul, amilyen az illető statisztikus világnézete.

— **Táborozás.** A Fränkische Tageszeitung beszámol egy nürnbergi gyalogezred táborozásáról. A sátorfaluban legjobban az tetszik a lapnak, hogy még a táborban, egyes sátrakon is ez a felírás olvasható: „Zsidóknak tilos a bemenet!”

— **Az arabok petíciója Genfben.** Genf A Népszövetség mandátumbizottsága elé egy arab petíció került, amelyet Emir Shekib Arslan nyújtott be, egy syriai arab vezér, akinek beadványáról — nem hivatalosan — azt mondják, hogy erőteljesen tiltakozik a Balfour deklaráció ellen, mert ez ellentétben van azokkal az ígéretekkel, amelyeket a brit hatalom tett a világháború alatt az araboknak. A Balfour deklaráció megszüntetését kéri. Ezt azonban még tárgyalás alapjául sem fogja tekinteni a Népszövetség, mert ez ellentétben van meglévő szabályzatával.

BERKOVITSNÉ

Orth. Kóser vendéglője
Oradea, str. Nic. Iorga 19.

Lakodalmak, bankettek részére
elegáns külön terem az emeleten

— **Százötven éves a szegedi hitközség.** A szegedi hitközség most adta ki a 150-ik évi jelentését, ami ritka ünnepi évforduló. Ez a jubileum összeesik a szegediek világhírű főpapijának, dr Löw Immanuelnek 60 éves hitközségi jubileumával. A hitközség hálás szeretettel ünnepelte ősz vezérét, aki nagyszerű atyja örökében két emberöltő óta hirdeti Isten igéjét és előnyös külföldi ajánlatokat utasított vissza, mert ittmarasztalta hitközsége iránti szeretete és a gyermeki kegyelet. A világ zsidósága, mely csak ebből a jelentésből értesül a kettős jubileumról, osztatlanul résztkér Szeged zsidóságának és főpapijának ünnepléséből.

Judapest. Barcsay Árpád nyugalmazott csendőrezredes került a debreceni törvényszék elé sajtó útján elkövetett felekezeti elleni izgatással vádolva, mert egy Debrecenben megjelent röpiratban zsidóellenes kitételeket írt bele. Többek között azt is: „Judapestből legyen Budapest!”

Azzal védekezett a tárgyaláson, hogy a kifejezéseket a nemzet érdekében használta és kérte a valódiság bizonyításának elrendelését is. A bíróság azonban elutasította kérelmét és nyolc napi fogházbüntetésre ítélte az izgató Barcsayt, a büntetés végrehajtását fel függesztette.

— **Kizártak egy kereskedőt a budapesti orthodox hitközségből, mert a szombatot megszegte.** Egy M. nevű orthodox borkereskedő Peszach előtti szombattól kezdve a budapesti orth. hitközség tagjaival azzal botránkozta meg, hogy üzletét nyitva tartotta szombat- és ünnepnapokon. Mint köztudomásu, a budapesti orth. hitközség alapszabályai szerint nem vehető fel a hitközség tagjává olyan egyén, aki a szombatot nyilvánosan megszegi. Arra az esetre azonban, ha a már bekebelezett — eredetileg szombattartó — tag szombatszegővé válik: a régi alapszabályok nem tartalmaztak intézkedést. A néhány év előtt módosított alapszabályok most már módot nyújtanak a hitközség vezetőségének arra nézve is, hogy a szombatot nyilvánosan megszegő hitközségi tagot kizárják a hitközség kebeléből.

Május 15-én megnyílt

Bikszád gyógyfürdő

(Románia Karlsbadja)

javálva híres orvostanároktól az összes gyomor, bél, epekő, cukor, máj, hólyag, prostata és gégelelő megbetegedéseknél.

Rendkívül olcsó szoba és étkezést árak

Külföldieknek ingyen fürdővizum. A CFR vonalain 50 %-os kedvezmény. A halmei Salamon bérlő a kóser vendéglőt. — Strandfürdő, szénsavas, sós, kénmái és ásványvizű fürdők, inhalatorium és hydroterapia. Prospektust készséggel küld a fürdő BICSAD (județul Satu-Mare) Telefon: Satumaren 241. Biesadon 6

PALESZTINA

Sokolow kisére levele. A Jewish Agency amely a palesztinai újjáépítés legfontosabb zsidó fóruma, minden évben a Népszövetség mandátumbizottságához jelentést készít, amelyben részletesen megírja, hogy milyen körülmények erősítették, de még inkább hátráltatták az országépítés munkáját. Ehez a jelentéshez most Nahum Sokolow kisére levelet írt, amely egészen újszerű hangot ütött meg, s ezt valamennyi palesztinai lap erősen kommentálja. A „Davar” meg a „Haarez” és a „Doar Hajom” is.

Mi van a levélben, amely oly feltűnést keltett? Semmi különös, annak aki nem ismeri a dolgok lényegét. Egy levél, amelyben megír mindent az ősz elnök, ami logikus és elvárható. De mégis! Valami olyasmi van benne, amivel érdemes foglalkozni a lapoknak. És ez az: hogy a levél nagyon kategórikusan, nagyon határozottan, bátran és önérzettel mutat rá arra a ténykörülmenyre, hogy mi zsidók megteesszük kötelességünket, mi építünk, mi 1934-ben is csaknem 50000 zsidót vándoroltattunk be, viszont a mandátárium hatalom nem kezeli oly megértéssel ezt a heroikus munkát, amelyet elvárhatunk, meg amelyre kötelezte is magát. Megengedi azt, hogy zsidó pénzzel és verejtékkel szerzett munkalehetőségeket az arab munkások élvezzék, hiszen nem lehet annyi zsidó munkáskezet kapni, amennyire az országépítésnek feltétlenül szüksége van. Nem támogatott bennünket eléggé — írja Sokolow — a palesztinai kormány, amikor a Hule koncesszióról volt szó. Sok-sok tízezer font maradt volna meg, ha a kormány megértőbb zsidópolitikát folytat Palesztinában. Egy szóval: olyan bátran és olyan önérzettel írta meg levélét Sokolow, amelyre eddig nem volt még példa. Nyíltan és bátran, mint egyenrangú fél nyilatkozik meg, amint-hogy azt meg is teheti, mert nagyszerű eseményekre mutathat rá. A palesztinai zsidó újságok aláhuzottan kiemelik ennek a „hangnak” jelentőségét és remélik, hogy meg lesz a kellő hatása is ennek a fellépésnek. Remélhető, hogy a Népszövetség és Anglia megértik ezt a hangot. Megértik és ennek szellemében fognak cselekedni, hogy lehetőleg már 100.000 zsidó vándorolhasson be egy év alatt az országba.

Palesztina fontos exportterülete lett Romániának. Az állatexport, amely Palesztina felé irányul, folyton növekedőben van és Románia összes állatexportjának jelentős hányadát képviseli. 1934-ben összesen 46.889 állatot exportált Románia, amelyből 5992 ment Palesztinába. A közel Kelet többi részébe (Málta, Egyiptom, Tripolis) csak 1300 darabot. Palesztina 13 százalékát vette át Románia összes állatexportjának. 1933-ban csupán 956 darabot vett át Palesztina.

Az új rádióállomás építése befejezéshez közeledik, úgy, hogy néhány hónapon belül megkezdik a próbaadásokat. Két vevőtoronyt építenek, egy 100 és 150 métereset. Ramallahtól nem messze állítják fel. Egy transzformátort és a szükséges huzalokat és gépeket importálják. Rövidesen odaérkeznek a Marconi társaság szakemberei, hogy felállítsák a gépeket. A leadó a jeruzsálemi postahelyiségekben lesz felállítva, abban az épületben, amelyet rövidesen befejeznek. Addig azonban egy bérházban lesz felállítva, amelyben már van egy hasonló berendezés. Valószínűleg szeptemberben megkezdik a leadást. A kormány már megkezdte a művészek meghívását, előadások megtartására.

A Hadar Hakarmelen elhatározták, hogy egy utcát neveznek el Samarja Lewin emlékére.

Élelmiszer import Palesztinába. 1933 első három hónapjában 393.198 szárnyast importáltak, ebből Irakból 226.000, Sziáriából 127.000 Bulgáriából 4000, Romániából 6000 darabot. Január és február hónapokban 42.840 font értékűt importáltak tejtermékekben 38 százalékkal többet, mint az előző év megfelelő hasonló időszakában. Tojást ez év első két hónapjában 13.945.000 darabot importáltak 39 százalékkal többet mint az előző év megfelelő időszakában.

Legújabbán 16 új vállalatot jegyeztek be 527.753 össz tőkével. Ezek közül a jelen többiek a következők: Egy jelzálogbank, a palesztinai mezőgazdaság részére 400.000 font tőkével. A „Reménység” nevű bank 10.000 font tőkével, három társaság a terrain fejlesztésére 5—5000 font tőkével. Két társaság ipari fejlesztés céljából 30.000 font tőkével, közöttük egy rézhengermű. „Teva” néven kémiai és gyógyszerészeti cikkek gyártására rendezkedett be 3000 font tőkével, két szálloda építő társaság 16.000 fonttal, vízellátás céljait szolgáló üzem 10.000 fonttal és végül sporttelepek létesítésére alakult egy társaság 5000 font tőkével.

E fentiekön kívül 7 új fogyasztási szövetkezet is létesült, különböző célkitűzésekkel. Azonkívül három új építővállalatot vezettek be a cégjegyzői hivatalban Haifában, egy szállító vállalatot, egy szőnyegszövődét és egy butorgyárat.

A Kfar-attaj textilgyár, amely csehszlovák érdekeltség, megkezdte a gépek felállítását, amelyek magyarszót Amerikából és Angliából szereztek be. A gyár 5000 kvadrátméter területen fekszik 5500 orsóval és 120 modern szövőszékkel rendelkezik és saját festődéje van. Körülbelül három hónapon belül megindul a termelés.

A tel-avivi városi technikai ügyosztály április havában 54 házra adott ki építési engedélyt 950 szobára és 30 üzlethelyiségre, összesen 36.123 négyzetméter területen. Ezen kívül 44 házra adtak bővítési engedélyt 332 szobával és 5 helyiségre 888 kvadrátméterre. Összesen 173 új engedélyt adtak ki 1282 szobára és 36 üzlethelyiségre. Március és április hónapokban nagyszabású utjavításokat is végeztek 2500 négyzetméteren, amelyek értéke 8000 fontra rugott.

A tel-avivi elhagyott gyermekek kérdése erősen foglalkoztatja az érdekelteket. A rendőrség, a gyermekvédő szervezettel együtt éjszakai gyermek-mazziákat tartott Tel-Avivban, amikor néhány tucat elhagyott gyermeket találtak az utcákon és parkokban, mindkét nembeli fiatalságból. Találtak közöttük arab gyermekeket is. A nyomozás folyamán kiderült, hogy a gyermekek részben Jeruzsálemből, meg Tiberiásból és zsidó településekből jöttek Tel-Avivba. A gyermekeket a városi elhagyott gyermekek intézetének adták át.

A „Felestin” című arab újság szerint Haifában az „Iraq Oil Company” hivatalnokai kilenc zsidót tartóztattak le, akik illegális úton akartak az országba jutni. Az elfogottakat a haifai bíróság elé vitték, elítélés végett. Ezzel kapcsolatban a „Felestin” panaszkodik, hogy az „illegális bevándorlás” mostanában újból erőre kapott. Az „El Dsema el Arabia” című lap írja, hogy a libanoni rendőrség 22 európaít és 7 benschütlöttet fogott el, akik a libanoni köztársaság területéről Palesztinába akartak szökni.

A Histadrut Vaad Hapoel-ja táviratozott a krakkói általános cionista konferenciára, amelyben annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy egy különálló klallionista munkásszervezet létesítésének tervét nem helyeslik és bűnnek tartják a cionizmussal szemben. Egy ilyen alakulat megbontaná a palesztinai munkásság belbékét és a kongresszusi határozatok ellen is volna.

Egy millió kölcsön Tel-Aviv városánál. A városi tanács legutóbbi ülésén jóváhagyta azt a megállapodást, amely a város vezetősége kötött a legnagyobb angol biztosítóval a „Prudential”-al egy millió fontos kölcsön felvétele ügyében. Rokach alpolgármester egy idejűleg kijelentette, hogy a kormány már beleegyezését adta a kölcsön felvételére. Erdekese, hogy 1934-ben a város csak 350.000 fontot akart felvenni, de akkor a kormány csak 200.000 font felvételét engedélyezte. Most azonban minden további nélkül beleegyezett az egy millió fontos kölcsön felvételébe. A kölcsönből egészségügyi és kulturális intézményeket létesítenek. Egyidejűleg közlik azt is, hogy a „Prudential” biztosító 100.000 font kölcsönt folyósít a Wadd Leumi-nak, amely ebből új iskolát épít.

A jeruzsálemi városi tanács fél millió kölcsönt vesz fel, egy öt éves terv kerestülvételére, amelynek célja a város rendezése, parkok létesítése, a vízellátás végleges rendezése és a főforgalmi utak csatornázása.

A jeruzsálemi városházán 150 zsidó tisztviselő van, akik most egy szervezetben tömörültek. Azt tervezik, hogy a 250 arab tisztviselővel és városi munkással együtt, egy a Histadrut alapján működő közös szervezetet létesítsenek.

Hatvan palesztinai rabbi konferenciát tartott, amelyen elhatározták, hogy megkérlik az Agudasz Jiszroel-t, hogy hagyjon fel ama tervével, hogy különállásának (külön hitközség) elismertetését a kormánytól tovább erőszakolja, mert ez ellenkezik a Tóra alapvető tanításaival.

A Schapiró Kálmán meggyilkolásának gyanúja miatt letartóztatott Said Selim nevű arabot kaució ellenében szabadiábra helyezték.

A Keren Kajemet központja Tammus 20-ra és 21-re, amikor Herzl és Bilik jubileumja van, a Bilak-erdőre való további gyűjtést hirdette meg.

A jeruzsálemi svéd főkonzul közli, hogy a svéd kormány elhatározta, a palesztinai és svédországi forgalom élénkítése céljából vámmentességet biztosít egy évi próbaidőre, a palesztinai gyümölcsökre.

Jó szőlőtermés lesz az Emékben. A terméskilátások szerint ebben az évben 50.000 láda szőlő lesz, az előző évi 42.000 ládával szemben. A forráság nem ártott a szőlőknek, csak a gyümölcsfák szenvedtek alatta, de azért a termés nem lesz kevesebb, mint amennyi az előző évben volt.

A „Palestine Salt Company” (Athlithban sóleparolási üzem) elhatározta, hogy 7 és fél százalék dividendát fizet erre az évre.

Ha kitűnő feltételek és megfelelő árak mellett akar

PALESZTINABA

utazni, úgy még ma kérjen információkat és ingyen prospektust

O. R. T.

Organizafia Română de Turism
București, Str. Lipscani No. 19.

Prospektussal és ingyen információval szolgál-
nak képviselők: Cluj, O. R. T. Regele Ferdin-
and ul 33. Telefon 10-26. Oradea, Leitner Zol-
tán Saguna u. 11. Sighet: Stein Lázár Dr Ion
Mihályi ucca 9. Satu Mare: Teviovitz József,
Hotel Dacia.

El Charemben a „Kibuc Meuchad“ egy csoportja Hetzilahban (Saron), egy kutfurásnál gazdag vízforrásra akadt.

Jeruzsálem és Jaffa között Abu Gasch falu mellett egy „Jachin“ nevű társaság a KKL. följén új települést csinált „Kirjath Anavim B.“ név alatt. Az új településnek mosay owdim formája lesz, ahol 40 család je 15 dunamot kap és 80 család je 5 dunamot aprómarha tenyésztésre és gyümölcs termelésre.

A „Maschbir“ (a munkásság bevásárló és eladási szövetkezete) az utóbbi évben 198.869 font forgalmat csinált. A Maschbirhoz tartozó 54 kooperatív üzlet, részben városokban, részben kolóniákon.

Gewa-ban (Jezreel völgye) egy új iskolaépület alapjait rakták le.

133 iskola-kertet tartanak jelenleg fenn, amelyet falusi iskolákban állított fel a mezőgazdasági departement. A tanítókat a tulkeremi mezőgazdasági iskolában képezték ki. Az iskola-kertek kapnak ingyen magokat, oltványokat, szárnyasokat és selymhernyókat.

A főkormányzó meglátogatott egy új települést, amelyen németországi zsidók laknak és részletesen érdeklődött aziránt, hogy milyen a mezőgazdasági helyzet és újonnan bevándorlók miképpen vannak a helyzettel megelégedve.

Alakult 1928
Schwartz Menyhért né orth. zsidó
leánynevelő intézete
internátusa

Oradea, strada Ep. Ciorogariu 8.
Beiratás 1935-36 évre megkezdődött. Kétféle referenciák Prospektus

— Löw Wolf rabbi halála. Általános részvételt keltett Löw Wolf rabbi halála. 74 éves korában hunyt el ez a kiváló tudós, aki mindenkor csak a zsidó tudományoknak élt. Sátoraljai helyen született, kiváló zsidó családból. Atyja Löw Lázár is, korának egyik legnagyobb tudósa volt. Mindég csak tanult és tanított a most elhunyt Löw Adolf. Amerikában is járt, ahol sok száz szónoklatban hirdette a morált, hirdette a tradícióhoz való ragaszkodás szükségességét. Amikor onnan visszatért, sajtó alá rendezte atyja műveit, a „Pekudasz Eleázár“ és nagyapja művét „An sé Hasém“ címen. Neki is voltak kiadott művei mint a „Amthas Benjámin“ és a „Sááré Benjámin“. Most is készült kiadni még műveket, azonban a halál megakadályozta ebben. Nagyon nagy részvét mellett temették el Clujon. Glasner Akiba főrabbi tartott nagy gyászbeszédet fölötté. Nagy és kiterjedt család és előkelő rokonsága gyászolja Magyarországon és Erdélyben. Többek között fián: Löw Samu haia-marei kereskedőn kívül Weisz Jenő és Grosz Jenő vezérigazgatók Bucurestiben is közeli hozzáfartozójukat veszítették el az elhunyt nagy talmud tudósban.

ELJEGYZÉS. Moskovits Relike Oradea és Steiner Ernő Arad jegyesek.

HÁZASSÁG. Dr Klein Ernő, az érsekújvári hitközség nagy tudósa, kiváló főrabbi június 25-én tartotta esküvőjét Sátoraljai helyen Schattin Ellával, Schattin Sándor operjesi bankigazgató leányával.

— Az általánosan elismert Weiss-féle penzió (volt Laurana) áthelyezte penzióját Abbáziába, a Savoy strandfürdő közelébe. A világhírű tengerparti üdülőhely, csendes uri negyedében van a penzió, amely kedvenc találkozó helye a német—magyar—románia¹—szlovákiai vallásos zsidóságnak. Aki egy ragyogóan szép nyaralásban akarja az év fáradtságait kipihenni, az keresse fel az Adria gyöngyét, Abbáziát és ott is a teljesen megbízható orth. kóser Weiss-féle penziót.

Az erdélyi occident hitközségek sátmari kongresszusa

Princ Armin sátmari hitk. elnök jubileuma

Vasárnap zajlott le a nyugati szertartásu hitközségek tartományi kongresszusa, amelyen résztvettek: Dr Kecskeméti Lipót oradeai, dr Löwy Ferenc targu-muresi, dr Vágvölgyi Lajos aradi, dr Deutsch Ernő brasovi, dr Nébel Ábrahám salontai, dr Weinberger Mózes clujji, dr Lenke Manó lugoji, dr Feldmann Sámuel sannicolaumarei főrabbi és Klein Ignátz a sátmari hitközség alrabbi. A világiak közül résztvettek dr Fischer József, Klein Gyula, Katz Ignátz Clujról, dr Konrád Béla, dr Kabos Béla, dr Faragó Viktor, Atlas Lajos Oradeáról, dr Schütz elnök Aradról, Kantor Miksa Brasovból, Stein Antal, Senensieb J. Targu Muresről és még számosan. A gyűlés a statusquo hitközség tanácstermében volt, amelyet ez alkalommal zsúfolásig megtöltött a delegátusokon kívül, az érdeklődő közönség is. Annál is inkább nagy volt az érdeklődés, mert ez alkalomból ünnepelték Princ Armin sátmari hitközségi elnök 60 éves születésnapját és elnökségének 15 éves jubileumát.

A diszgyűlést dr Fekete Samu nyitotta meg. Dr Fischer József nagyszabású beszédében vázolta azt a nagy munkát, amelyet Princ Armin kifejtett, mint a zsidó közélet egyik vezérfője. Dr Fischer beszéde közben lehullott a lepel arról az arcképről, amelyet a hitközség festetett meg a kiváló elnök tiszteletére. A képet az elhunyt dr Jordán Sándor főrabbi mellé helyezték el.

Dr Stern Mór a sátmari orth. hitközség üdvözlését tolmácsolta. Dr Hunvald Izidor az Unitas páholy nevében üdvözölte az ünnepeltet. Dr Jordán Viktor a cionisták üdvözlését hozta. Végül Princ Armin mondott a meleg ünneplésért hálás köszönetet.

— Amerikai professzor a német fajvédelem szolgálatában. C. G. Cambell professzor, a newyorki „Eugenetikai kutatási intézet“ elnöke nyilatkozatot adott a zsidó sajtó képviselőinek, amelyből kiderült, hogy számos, a német náci sajtóban megjelent cikkek szerzője, amely a zsidó fajnak parazita mivoltával foglalkozott. Egyidejűleg kijelentette, hogy ő ezért nem antiszemita (?) és hogy ebbeli nézetének „tudományos“ alapja van. Végül bevallja Campell, hogy 1934-ben Németországban járt, ahol Streicherrel folytatott hosszabb beszélgetést. Különben Cambell teóriája a következő a zsidó kérdéssel kapcsolatban: „Miért éppen a zsidókkal szemben a nagy faji türelmetlenség? Mert a zsidók ma is egy nomád néptörzs tulajdonságaival rendelkeznek. Még önálló népi életük, amelyet évezredekkel ezelőtt folytattak, sem volt elég ahoz, hogy ebbeli lényegükről lemondtak volna. A zsidó faj mindenkor nomád marad, a maga külön istenével és ebből a meggyőződéséből egy jöttányit sem enged.“ Ezután tovább folytatja a professzor és azt mondja, hogy a zsidó „parazitaság“ folytán kevés háterságot mutatnak és kevés morált és azt követeli, hogy tiltsák meg a házasságot zsidók és áriák között és a sterilizálást követeli, amennyiben szoros kapcsolat állana fenn áriák és zsidók között. A német náci-sajtó természetesen Cambell kijelentéseit nagy cikkekben ismétli és a professzort, mint Amerika antropológusainak legjelentékenyebbjét állítja be.

Azután a templomban volt istentisztelet, amelynek keretében dr Löwy Ferenc targu-muresi főrabbi tartott magasszárnyalásu beszédet. Ezután kezdődtek meg a kongresszusi tanácskozások, amelyeket dr Adorján Ármín orsz. elnök vezetett le. Lax Salvator főtitkár felolvasta az évi jelentéseket, amelyben részletesen vázolja azt a harcot, amelyet a hitközségek, az antiszemitizmus erősödése ellen folytatnak és a hitközségek nehéz küzdelmét vázolja, a folyton nehezedő gazdasági helyzettel kapcsolatban. A gyűlésről üdvözlő táviratot küldtek a királynak, Tatarescu miniszterelnöknek és Anghelescu kultuszminiszternek.

Este 200 feritékes bankett volt a Dáciában, amelyen számos pohárköszöntő hangzott el. Hétfőn tovább folytatták a tanácskozásokat, amelyen a kongresszus részletesen foglalkozott az összes kérdésekkel.

A Körösvölgy gyöngye!

Nap, levegő, víz!

Bratca

(Cluj Oradea fővonalon) a vadregényes Körös folyó partján, hegyektől övezett gyönyörű völgyben, pormentes levegő subalpin fekvésű nvaralóhely. — Teljes ellátásra is berendezkedve! Kétféle konyha, izléses ételek. — Felöltötteknek, gyermekeknek nagyszerű hízó kúra, bőséges ellátás. KOSER

Ládner Sándorné Bratca

kapható. Levélbeli megkeresésekre pontos és kimerítő válasz.

Bratca Körösvölgyének gyöngye!

— Hitlerista zsidók. Az esseni Nationalzeitung szerint a Naumann elnöklete alatt álló „német nemzeti zsidók“ állítólag tiltakozni akartak dr Frick belügyminiszter rendelete ellen, amely a zsidóknak megtiltja a birodalmi színek és zászló használatát. Ebből az alkalomból a lap „kihívó elnevezésnek“ minősíti a német nemzeti zsidó elnevezést, mely önmagában ellentmondást tartalmaz. Olyan ez — írja — mintha a Palesztinában élő németek „zsidó nemzeti németeknek“ neveznék magukat. A Harmadik Birodalomban — fejezi be a lap — nincs szükség korcsokra.

— An-Ski Dybbukjából opera lett! Ludovico Rocca, fiatal olasz komponista operát írt An-ski világhírű drámájából, a Dybbuk-ból. Az opera ősbemutatója néhány hónappal ezelőtt volt a milánói Scálában. Mult héten mutatta be a kitűnő dalművet a varsói állami operaház óriási sikerrel. A bemutatót több hónapos előkészület előzte meg, a diszleteket Weintraub m.ter, a hires festő készítette. Az operában szerepelt a varsói nagy zsinagóga 150 tagu kórusa is. Ugy a zsidó, mint a lengyel sajtó a legnagyobb elismeréssel fogadta az újdonságot, amelyet a vörös opera állandó műsoradarabjai közé is felvették.

Fűző és melltartó különlegességek
FUCHS MANCI fűzőszalonjában
Oradea, P. Mihai Viteazul 11-a
(Ullmann-palota)

KÖZÉLET

A munkácsi hitközség anyagi csőd előtt áll és a hitelezők zárgondnoknak dr. Kallus Jenőt állították be. Egy öttagú likvidációs bizottságot állítottak össze a hitelezők megbízásából, amelyik bizottság megkezdte a hitközségi vagyon likvidálását. Legelőször felmondtak az összes hitközségi alkalmazottaknak, a főrabbin kívül és a teljes vagyonszelvényesek folyamatban van. Ez a likvidáló bizottság ennek dacára nem fogja tudni likvidálni, illetőleg szanálni a nagy adósságok folytán a nagy hitközségi terheket, ezért valószínű, hogy a kormány kénytelen lesz egy kormánybiztost kinevezni, aki csődgondnokként lesz kénytelen végleges rendet teremteni a hitközségi gazdálkodásban.

Spira főrabbi közölte a csődtömeg választmányával, amelynek tagjai Matousek pénzügyi ellenőr, Bernát igazgató (Dunabank) Kornreich építész, Schönfeld Benő és dr. Saphir ügyvéd, hogy 100.000 korona hozományt követel a hitközségtől, mivel annyit ígérték, amikor leányát férjhez adta, de nem adták meg neki.

A „Jiddise Stimme“ c. lap azt közli a munkácsi hitközséggel kapcsolatban, hogy a hitközség régi vezetősége sok könyvet és iratot elégetett attól való félelmében, hogy ez kompromittáló lesz a vizsgálat során. Dr. Kallus főmegdöntök blüvadi feljelentést tett a rendőrségen.

56 szavazat hiányzott a szlovenszkói zsidó tartományi mandátumhoz. A szlovenszkói tartományi választásokra a zsidó párt önálló listával indult. Az előjelek szerint bizonyosra vették hogy legalább a listavezető dr. Reisz Gyula v. parlamenti képviselő bejut a tartománygyűlésre. A mandátumok kiosztásánál kiderült, hogy bár a listára 34 ezer szavazatot adtak le, a zsidópárt nem kapott helyet, mivel ehhez 56 szavazat hiányzott.

Chlumecen (Királyhelmece) megtartott éves hitközségi tisztújító választáson a következők lettek megválasztva: Elnök: Dr. Zimmermann Emil közjegyző, alelnök: Katz Jakab, gondnok: Weinberger Áron, pénztárnok: Moskovits Adolf, ellenőr: Biller Herman. Továbbá husz tagú választmány, melyek a következők: Braun Menyhért, Erdős Miklós, Ehrmann Sándor, Friedmann József, Friedmann Vilmos, Fuchis Béla, Hazai Jakab, Hermel Jenő, Jakabovits Ignác, Juszkovits Zoltán, Klein Adolf, Klein Sámuel, Preró Henrik, Reismann Herman Rieder Jakab, Rosenblüth Vince, Schwartz Márton, Strausz Hugó gyógyszerész, Tannenbaum Hugó, Witriol Joab.

A targu-muresi „Poel-Hadati“ szervezet megalakult és a következő vezetőséget választotta meg: Mann Salamon elnök, Zamler Sámuel másodelnök, Gruber Misilim főkántor díszelnök.

Nasaudon a Wizo-csoport újalakult június 10-én, amikor is a következőket választották meg a fiztségekre: Elnök: Tüzes Morné, a hitközségi elnök neje, ügyvezető elnökké lett választva Kain Samuné és Mendelsohn Samuné, társelnök: Mendelsohn Béláné és Tessler Izsákné, mint pénztáros. A Wizo működése elé nagy várakozással tekint Nasaud zsidó közönsége.

Trencsénteplic

fürdő kénes hőforrásai évi két milliárd liter gyógyvizet szolgáltatnak. A kémiai hatóanyagoknak ez a kolosszális bősége magyarázza csodás gyógyeredményeit: reumánál, köszvénynél, ischiásnál, neuralgiáknál és visszérgyulladás utáni állapotoknál. Információ a fürdőigazgatóság útján.

A Mizrachí térhódítása Jugoszláviában

Néhány hónappal ezelőtt jelentette a „Népiünk“, hogy Czikk Nándor és Glück Oser kezdeményezésére meg alakult Suboticán a Mizrachí és Tóra v. avoda helyicsoport, amely azt a feladatot tűzte ki maga elé, hogy Jugoszlávia hithű zsidóságát a mizrachí zászlaja alá tömöríti. Erre a kezdeményezésre Jugoszlávia számos helyiségében alakulóban vannak a mizrachista helyicsoportok és rövidesen egy 20-25 tagból álló chachsara telepet is létesítenek majd. Június 17-én, a suboticei helyicsoport nagyszabású kultürestét rendezett, amelyen dr. Ehrenfeld Sándor sentai főrabbi nagyszabású beszédben világított meg a mizrachí tömörülés szükségességét. Utána Spitzer Ernő rabijelölt beszélt a Tóra v. avoda gyakorlati keresztülvételének lehetőségeiről. A kultürestének nagy erkölcsi sikere volt és újabb etapja, a jugoszláviai mizrachista szervezkedésnek.

Június 25-én megalakult a pod-ruszi központi iroda

Megemlékeztünk már korábbi számainkban arról, hogy a pod-karpatszka-ruszi ortodox zsidóság önálló központi iroda létesítésére kapott a prágai kormánytól engedélyt. A hírek szerint, az új irodának sok nehézséggel kell megküzdenie. Részben azért, mert a szlovenszkói iroda minden lehetőséget elkövet, hogy megakadályozza az új iroda létesítését, másrészt vannak podruszban hitközségek, amelyek szintén ellenzik annak megalakulását. Ezeknek a zavaró momentumoknak dacára és ellenére június 25-re kitűzték az új iroda megalakulásának időpontját. Az utóbbi napokban enyhült az ellenzés és olyan hitközségek is bejelentették csatlakozásukat, amelyek eddig a legélesebb harcot hirdették az iroda ellen. Ezen a választási közgyűlésen fog eldőlni, hogy kik lesznek az új alakulat vezetői és ettől függ azután, hogy meg lesz-e az a kellő bizalom, amelytől függ az iroda prosperitása.

A közvélemény zöme szerint szükség van egy hivatása magaslatán álló irodára, mert a hitközségek anyagi viszonyai olyan ziláltak, amelyen egy megfelelő irodai apparátus sokat tudna lendíteni. Ezt a kedvező hangulatot jótékonyan befolyásolta a p-ruszi tartománygyűlés választmányi gyűlésének az a határozata, amely szerint lehetővé tette az uzhorodi hitközségnek, hogy a Zemska Banka által megszavazott kölcsönt felvegye.

Lapzártáig nem kaptunk részletes értesítést a megalakulásról, de remélni lehet, az

előjelek után ítélve, hogy az új iroda kialakításában, a karpatoruszi hitközségek kiküldöttjei résztvesznek és amennyiben intakt urak fogják kezükbe venni az irányítást, áldást hozó lesz a ruzsinszkói zsidóságra nézve.

fiztsóság, ezért mosakodj naponta többször a kellemesen illatosított „Schicht-Soap“

szappannal, amely gyorsan és dúsan habzik, alaposan tisztít és fertőtleníti.

SCHICHT SOAP

Az Ön szappana

Cseh-Palesztina bankot allitanak fel. Prágából jelentik: Illetékes körökben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a Csehszlovákia és Palesztina között kifejlődött kereskedelmi viszony kimélyítésére egy Cseh-Palesztina bankot alapítanak. Egy ilyen bank felállítása által az Export-import simább lebonyolítást nyerne. A csehszlovákiai export megkönnyítése céljából pedig lépések történtek abban az irányban, hogy Csehszlovákia több déligyümölcsöt és kémiai cikket importáljon Palesztinából.

Egy gleichschaltolt prágai film tragédiája. Prágából jelentik: Az itteni filmstúdióban készített „Der Held der Nacht“ című Vlasta Burian-film, melyet német verzióban készítettek és hogy kedvében járjanak Németországnak, csak árja művészekkel játszották el a szerepeket, — a gleichschaltolás ellenére nem kap bemutatási engedélyt. Mint prágai lapok jelentik, Reichal igazgató Németországba utazott, hogy valamiképpen keresztülvigye a film engedélyezését, nehogy a mintegy másfélmillió költséget kárba vesszen. A Vlasta Burian-film sorsa nagyon elkedvetlenítette a belföldi filmproducereket.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

(Oradea mellett)

Románia Pöstyénje

49 C. hőfoku naponta 19 millió liter vizet adó kénes, rádiumos hévíz forrás Mindenféle reumatikus bántalmak, valamint nőbetegségek ellen páratlan gyógyhatásu

ujonnan berendezett iszapfürdők, **iszappakolások, mórifürdők és mesterséges szénsavas fürdők**, állandó orvosi felügyelet mellett.

Olcsó!

Kényelmes!

I. oszt. teljes pensió (szálloda, fürdő és háromszori étkezés)

Junius és szept. hónap Lej 200 naponta
Jullius és Auguszt. „ „ 240 „

II. oszt. pensió napi 100 Lei!

Gyermekek pensiója napi 100 lei!

Egész éven át nyitva! 50 %-os vasuti kedvezmény egész éven át érvényes. Különböző szórakozások: Szahadfürdő, Tennisz, Tánc, Könyvtár

Hétről-hétre

Berlin. A hamburgi rendőrség betiltotta egy tennisklub további működését, mivel az ellentétben volt azokkal a rendelkezésekkel, amelyek ezzel kapcsolatban kiadattak. Ha más név alatt próbálnának szervezkedni, az esetben a rendelkezések értelmében legalább 1 havi fogházat és 150 márkától 15000 márkáig terjedő pénzbírságot kaphatnak. — A „Berliner Tageblatt” június 13-iki számában megemlékszik Franz von Mendelsohn haláláról és a többek között azt írja, hogy az elhunyt a legrégebb berlini családok egyikéből származik, akiknek neve a nemzetközi életben is jócsengésű. Érdekes, hogy a lap nem említi egyáltalán, hogy Mendelsohn zsidó származású lett volna.

Danzig. Az itteni rendőrség sajtóosztályának értesülése szerint, Teodor Löwy lett-alattvalót kiutasították a danzigi szabadállam területéről, azzal, hogy azt 3 napon belül végre kell hajtani. Löwy kiadója és szerkesztője volt a „Danziger Echo” című zsidó lapnak, amely többször erélyesen szót emelt a danzigi zsidóság érdekében.

Kairó. A hírek szerint a hitközség egyik vezető tagja, Cattoui József pasa, valószínűleg rövidesen kereskedelmi és iparügyi miniszter lesz. Cattoui korábban pénzügyminiszter volt. — A közeli napokban Kairó főrabija Haim Nahum és a zsidó tudományos kutatások egyesületének elnöke Cattoui pasa felhívással fordulnak a zsidósághoz, amelyben adakozásra kérik fel egy Maimonides emlékmű felállítására érdekében, amelyet Tiberiasban állítanak fel, a meglévő restaurálása mellett.

Konstantinápoly. A napokban 34 személyt tartóztattak le itt és Szmirnában, mivel azzal gyanúsítják őket, hogy titkos csempészt folytattak palesztinai bevándorlókkal, a melyet Szírián keresztül bonyolítottak le.

Jemen. Egy névtelenül megjelenő röpiratot terjesztenek itt, amelyben azzal vádolják a zsidókat, hogy a palesztinai arab emlékeket meggyalázzák és lerombolják a sirató falat, a rajta levő mecsettal együtt. A jemenita rabbik böjtnapot rendeltek el, hogy a gaz röpirat hatását ne érezzék és nehogy zsidóellenes pogromok következzenek be.

Wien. Az osztrák hitközségek kiküldöttei értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy megszervezik az osztrák állam területén működő hitközségek országos szervezetét. Egyelőre egy munkaközösséget állítottak be.

Vilna. Augusztus 14-18-ra az itteni zsidó tudományos intézet, tudományos vilá kongresszust hívott egybe Vilnába.

London. A windsori nagy parkban egy György király-fát választottak ki, hogy azt elültessék a György király nevére ültetendő palesztinai erdőben, amely a Nemzeti Alap döntése szerint a nazareti dombokon volna.

Berlin. A legutóbbi napokban pánikszerről eladások történtek a berlini tőzsdén, amely ellen a nemzeti szocialista sajtó erősen harcol és titkos célokat tesznek arra vonatkozólag, hogy ebben is a zsidók keze van benne.

Munkács. A Rossyegovo nevű külvárosban elfogott a rendőrség három görögöt, akik illegális palesztinai kivándorlásra eszabították a lakosságot, vizum és utlevél nélkül.

Washington. Az Egyesült Államok területére az utóbbi héten 223 zsidó bevándorló érkezett, főleg Német és Lengyelországból. A németországi bevándorlók egy 80-as zárt csoportban jöttek.

Hága. Vilhelmine királynő nagyobb összegű adományozott a legnagyobb hollandiai zsidó szervezetnek, a „Zsidó Invalidusok” szervezetének.

Danzig. A „Danziger Echo” című zsidó lap szerkesztőjénél, dr. Theodor Löwynél házkutatást tartottak, amely után letartóztatták és újságját elkobozták. Letartóztatásának okáról nem adták ki jelentést.

Tirana. D. Beratti az albán kormány gazdasági minisztere kijelentette, hogy a zsidók ma minden arra vonatkozó kérelmét, amely szerint le akarnak telepedni Albániában, a kormány a legnagyobb örömmel és előzékenységgel fogadja és mindenben támogatni fogja.

Riga. A hatóságok jelenlétében leplezték le azt az emlékművet, amelyet a rigai zsidó temetőben emeltek az 1919-ben és 20-ban elesett lettországi szabadságharcban elesett zsidók emlékére.

Küldje gyerekeit és jöjjen On is nyaralni a SCHWARTZ orth. kóser pensióba

Püspök fürdő

Felnőtteknek napi pensio 120 leitől, gyerekek havi 2200 leiert lakást 5-szöri bő ellátást és állandó felügyeletet kapnak.

— **Zsidók kitüntetése a jubileum alkalmából.** London. A nagy ünnepekkel kapcsolatban a következők kaptak királyi kitüntetést: Leslie Hore Belisha, közlekedésügyi miniszter a Privy Council tagja lett (királyi tanácsos.) Az Economie Board of Palestine-ban a palesztinai kormány képviselője.

sitz, Tel-Aviv városának női tanácsosa, megkapták a brit birodalom rendjét, palesztinai munkásságuk elismeréseképpen. Isaak Bileazari Volcani Jeruzsálemből, e rend tiszteletbeli tagja lett. Ugyanezt kapták még: Tilly Jacobsen Dél-Rodéziai munkájáért és Elija Silverstone, kanadai tevékenységéért. Nagyobb számú nem zsidó palesztinai tisztviselő is kitüntetésben részesült. Így John Hathorn Hall a kormány főtitkára a Szt. György és Szt. Mihály rend nagykeresztjét. Ugyancsak ennek a rendnek nagykeresztjét kapta meg és lovagja lett Emir Abdulah is, Transjordániából.

— **Antiszemita kilengések a lodzi városi tanácsban.** A lodzi városi tanácsnak a legutóbbi héten tartott költségvetési vitájának utolsó napján erős összetűzésre került a sor, a nemzeti demokrata városi tanácsosok kezdeményezésére. Hét ember megsebesült ennél az összetűzésnél, közöttük L. Minzberg hitközségi elnök, sejm képviselő is. A nemzeti demokraták belekötöttek egy szocialista tanácsos közbeszólásába és ezzel kapcsolatban a zsidókat kezdték el támadni. A botrány mindaddig tartott, amíg a rendőrség közbe nem lépett. A hatóságok a legszigorubb vizsgálatot vezették be és kihallgatták ennek kapcsán az összes tanácsosokat és a sajtó képviselőit is, akik végignézték a tumultuózus jeleneteket. A bűnösök a legszigorubb büntetésben fognak részesülni.

Külön kedvezmény a Népünk t. oivasóinak!

Szem előtt tartván igen tisztelt Olvasóink anyagi helyzetének eömozditását, **soha nem tapasztalt előnyt és részletfizetési kedvezményt** sikerült az Internationala Bucuresti, str. Brezoianu 9 bankháznál elérnünk. — Igy pl. 36 havi 120 Lei összegű vagy 24 havi 180 Lei összegű részlet fizetése által. — Nagyösszegű nyereményver, állampapirokkal kombinált nagymennyiségű rom. kir. osztálysorsjegyek vásárlása által biztosítatik. A legbiztosabb tőkebefektetés. A nagyösszegű nyereményeken kívül az állampapírok névértéke és kamathozama az állam által is garantálva van. Részletes információkkal az **Internationala Bucuresti, str. Brezoianu 9. cég** szolgál.

Zsidó humor és kis zsidó történetek

KEDÉLYES HÁZALÓ

Batyú van a hátán, úgy házal egy hit-sorsosunk és olyan portára téved be, ahol semmit sem akarnak vásárolni. Váltig dicsérgeti áruját, de nem tudja a vételkedvet fokozni. A háziasszony megunja már a sok litániát s gyengéd célzást tesz a távozásra:

— Mondtam már magának, hogy nekem nincs szükségem semmire, mindenem van.

— Akkor tessék venni egy sziderlit és fessék hálát adni Istennek ezért a sok jóért, — végzi beszédét a kedélyes házaló.

ÉLELMES HÁZALÓ

Portékájával a hátán vándorol az országúton a szomszéd faluban Mócsi zsidó. Találkozik egy régi paraszt ismerősével, aki szintén odatart. Nagyon izzad a teher alatt, cselhez folyamodik tehát, hogy tehermentesítse magát.

— Nem volna olyan jó, kedves Bélteki uram, kölcsönadni nekem 100 leit, ha beérünk a községbe ott lakik a testvérem, kifizetem majd. Akarok itt vásárolni utközben valamit s előlegre kell a pénz.

— Adnék-adnék, szól az atyafi, de mi lesz a biztosíték. Odaadom a portékámat zálogul. Rendben van. Diktum faktum át is nyújtotta a batyuját, Bélteki gazda leszurkolja a 100 leit s Mócsi markába nevetve kullog a verejtékező földije után.

ÉLELMES

Vidéki jesivában nagyon szűkkebltek voltak a kosztnapok adásában s a teher nagy része a papnak jutott. Különösen egyik közülök sokkal szivesebben foglalkozott az evészet tudományával, mint a tudomány evészetével. Ki is pusztította alaposan a rabbi ur spájzát. Mire célravezetőnek találta, ha újra bocsátja éhes tanítványát:

— Készülődj, megvirradt, a kakas is kukorékol már.

— Még van egy kakas — kiált fel a bócher, akkor itt maradok még a mai napra.

MI HIÁNYZIK (Igaz történet.)

Ismeretes, hogy az orthodox rabbik milyen ellenszenvvel viseltetnek a palesztinai vallástalanság miatt. Egy Szentföldről hozott író tollon, melyen héber és latin betűkkel a származási hely Jeruzsálem, hiányzik a második jid betű. Egy rabbi sas szeme hamar észreveszi ezt s tollra mutatva maliciózusan megjegyzi:

— Jerisolájimból hiányzik a jid (jid zsargonul zsidót jelent.)

HITTANÓRÁN

A hitoktató az atyák szakaszaiból magyaráz. Hogy négyféle ember van. Aki azt mondja, ami az enyém, az enyém, ami a tied, az a tied, az a közepes erkölcsű, mások szerint szodoma erkölcsű. Az enyém a tied, a tied az enyém, az az egyszerű föld népének az erkölcsé. Az enyém, a tied a magadé is a tied, ez a jámbor ember. A tied az enyém s a magamé is az enyém, ez a gonosztevő.

Az előadás után megkérdi az egyik tanuló, mond meg fiam, ki mondja azt, hogy ami az enyém az a tied s ami a tied az is a tied.

— Az mondja azt, akinek nincs semmi je — felelé józan egyszerűséggel a diák.

Elsőrendű orth. kóser vendéglő Timișoarán

Az általánosan ismert

Grosz vendéglő

teljesen átalakított modern új helyiségbe költözött át

Timișoara, Tudor Vladimirescu 11

Tittoni ház mellett, a híddal szemben